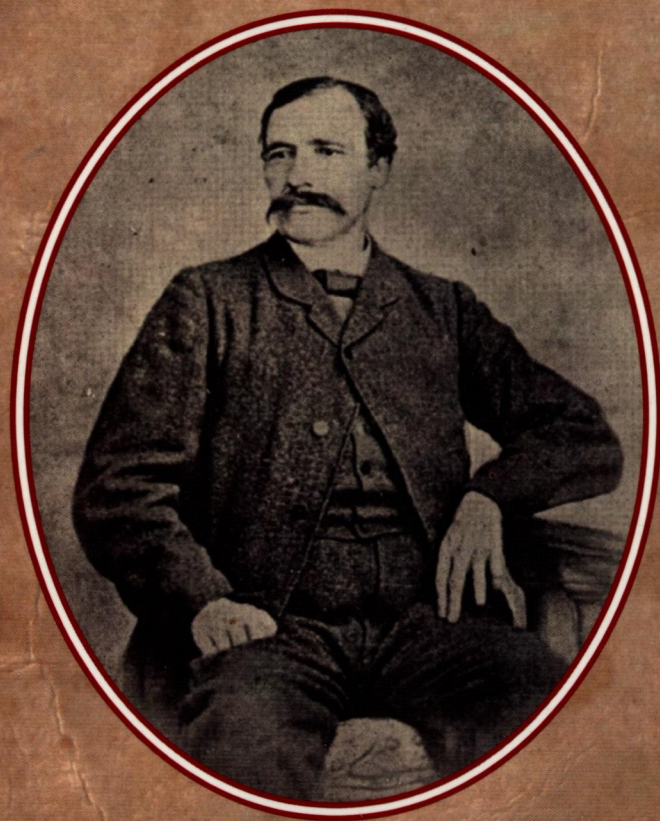

ДИМИТЪР КАБАКОВ
ТОДОР МАДОЛЕВ

ТИ, КОЙ СИ?

(ПЪТЯТ КЪМ ХРАМА)

ИТА ЕСТ
2015

ДИМИТЪР КАБАКОВ
ТОДОР МАДОЛЕВ

ТИ, КОЙ СИ?

Има Ест
ИК ИТА ЕСТ
2015

С подкрепата на:

ИТОВ И СИН ООД

JOTOV & SON Ltd.

Руски културно-информационен център
София

© Димитър Кабаков, автор

© Тодор Мадолев, автор

© ИК ИТА ЕСТ, Пловдив

ISBN 978-954-9601-15-2

ДИМИТЪР КАБАКОВ
ТОДОР МАДОЛЕВ

ПОД РЕДАКЦИЯТА НА ПРОФ. ЙОРДАН ВЕДЪР

ТИ, КОЙ СИ?

(ПЪТЯТ КЪМ ХРАМА)

ТЕАТРАЛНА ПРИКАЗКА
ПО НОВООТКРИТ ИСТОРИЧЕСКИ ДОКУМЕНТ, ПОДПИСАН ОТ

ГЕОРГИ СТОЙКОВ РАКОВСКИ

АВТОРЪТ ГО ОПРЕДЕЛЯ КАТО „ГРАДЕЖ“ НА ТЕМА:

„РАЗСЪЖДЕНИЯ ВЪРХУ ФРАНКМАСОНСКАТА
СЪЩНОСТ ЗА ЧОВЕЦИНА“

2015 г.

Раковски

Мечтател безумен, образ невъзможен,
на тъмна епоха син бодър, тревожен,
Раковски, ти дремеш под бурена гъст,
из който поглежда полусчупен кръст.
Син, дреми, почивай, ти, който не спеше,
ти, кой беше вихър, котел, що кипеше
над някакъв злобен, стихийен огън.
Спи! Кой ще разбужда вечния ти сън?

Природата веща беше се сбъркала:
тя от теб да стори гений бе искала,
затова в глава ти като в една пещ
фърли толкоз пламък и възторг горещ,
но друг таен демон се намеси тамо:
ти стана създаване от крайности само,
елемент от страсти, от злъчка и мощ,
душа пълна с буря, с блясък и със нощ.
Твоята вражда беше вражда сатанинска,
твоята любов беше любов исполинска,
любов без съмнение, без сваят, без предел,
що кат кръст огромен ти беше понел.
Твоят символ беше: смърт или свобода,
сънят ти - Балкана, кумирът - народа,
народа с безчестие и с кърви облян.

Твоят живот целий беше един блян!

Ти гледаше бледен в бъдещето скрито.
Ти се вреше дръзко в миналото срито
и оттам влечеше кат победен знак
векове от слава, затулени в мрак,
за царе, юнаци вълшебни преданья,
обраснали с плесен старинни сказанья;
твоят орлов поглед виждаше навред
от българска слава останки безчет
и в тъмна ни древност, бездънна провала,
ти вкарваше смело вселената цяла.

Нищо невъзможно за теб не оста.
ти даваше образ на всяка мечта.
На неми загадки, сфинкси безответни
предлагаше твоите въпроси заветни;
историята, мракът, времето, редът
не значеха много в големия ти път;
ти иска да бутнеш, о, дух безпокоен,
нешастен мечтател, апостол и воин,
в един час делото на пет векове.
Чухме ний твоите горди викове,
когато при Сава и при Дъмбовица
вика пръв "Свобода! Сяйна е зорница!"
И ту с перо остро, ту с гореща реч
надеждите сейше наблиз и далеч.
Един само буден сред толкова спящи,
ти един за всички като демон бдящи
работи, бори се, стреска, вълнува,
тук мъдрец замислен, там луда глава,
мрачен узник в Стамбул, генерал в Балкана,
поет и разбойник под съща премяна,
мисъл и желязо, лира и тръба:
всичко ти бе вкупом за една борба.
Историята има да се позамисли
във кой лик безсмъртен тебе да причисли.

Ти умря. И пътят към гроба ти ням
обрасъл е вече със бурен голям,
и прахът ти гние без сълзи набожни...
Не зарасна само, герою тревожни,
проломът широкий, който ти тогаз
в бъдещето тъмно отвори за нас!

1882, Пловдив

И. Вазин

В настоящето, което живеем, много рядко се откриват автентични писмени документи от подалечното ни минало, включително и от епохата на Българското възраждане. Това в голяма степен се отнася за живота и дейността на тримата велики идеолози и дейци на Националноосвободително ни движение - Раковски, Левски и Ботев, за които си мислим, че едва ли нещо ново и необичайно ще научим. Въпреки собствените ни представи за тези велики българи, трябва да признаем, че историческите източници за живота и делото на Апостола на Свободата Васил Левски са твърде оскъдни, а малко повече са оставените ни в наследство документи от великия поет-революционер Христо Ботев и от идеолога на Националноосвободителната ни борба Георги Стойков Раковски.

Събитие от национално значение би трябвало да бъде откриването днес и на най-малкия текст, излязъл из под перото на тези велики българи. В началото на 2014 г. в печата и електронните медии излезе информация за намерен ръкопис, подписан от Раковски. Откритието определено не получи необходимия медиен отзвук. Повечето от историците предпочетоха да замълчат, а националистите го използваха за своя политическа пропаганда. Това отчасти се дължи на заглавието и съдържанието на самия ръкопис, което явно смути и завари неподготвени специалистите. В документа, озаглавен "Разсъждения върху франкмасонската същност за човещина" определено става дума за Братството на свободните зидари, към което отдавна имаше подозрения, че е принадлежал неговия автор. Под текста е положен подписа на Раковски и печата на Българския революционен комитет. Самият жанр на произведението може да бъде определен като масонски градеж, според терминологията на Братството. Съвременното българско общество се оказва неподготвено да приеме очевидното, а то е, че Българското националноосвободително движение е силно

повлияно от идеите на масонството, които са изповядвани от най-изявените борци за Освобождение на България. Причини за това са слабо познаване на материята, предразсъдъците от близкото минало и разединеното и често забърквано в шумни истории днешно българско масонство. Това по никакъв начин не оправдава реакцията от откритието или по-скоро липсата на адекватна такава. Свободното зидарство е имало активно, а не конспиративно участие във всички преломни моменти в Новата история на света. Може би заради мистерията, която го обгражда, му се приписва, какво ли не. Бурната епоха, в която живее Раковски, е силно повлияна от свободното зидарство. Масонският лозунг за свобода, равенство, братство, издигнат от Великата френска буржоазна революция, векове наред шества по света и грои предразсъдъците, националното потисничество и феодалните порядки. Балканският полуостров не прави изключение. Смело можем да кажем, че повечето от изявени ръководители на национално освободителните борби на балканските народи са свързани с масонството. Така е в Гърция, където освободителната организация "Филики Етерия" (Φιλική Εταιρεία, което означава „Дружество на приятелите“) има структурата на масонска ложа, в която вземат участие и много българи. Така е и в Сърбия. Не е по-различно и във Влашко и Молдова. Дори сърцето на Османската империя, нейната столица, не остава незасегнато. Земите, населени с преобладаващо българско население, също се включват в този процес. Националното осъзнаване и стремежът към самостоятелно развитие са в основата на Българското възраждане, чийто апотеоз е борбата за създаването на суверенна и модерна българска държава.

Пръв изразител на тези идеи е Георги Стойков Раковски. За живота на великия българин се знае и много, и малко. Дори името му е обвито в мистерия. Раковски е роден на 2 април 1821 г. в Котел. Малко българи знаят, че

рожденото му име е Съби Стойков Попович. Псевдонимът му е измислен от самия него - Георги, на вуйчо си, прочутият капитан Георги Мамарчев, Сава - от Съби, а фамилията Раковски взема от името родното село на баща си - Раково, Сливенско. Много млад напуска родния си град, първо да учи в Карлово, при известния учител Райно Попович, а след това продължава образованието си в престижната Велика народна школа, Куручешме - основното училище на Цариградската вселенска патриаршия. Още на петнадесет години е открит за масонството от Манаки Анастасиос и други гръцки свободни зидари, членове на "Филики Етерия" в Цариград. Активен участник е в борбата за църковна независимост (едва 18-19 годишен). На двадесет години е осъден на смърт от османските власти за участието си в Браилските бунтове (1842). Заминава за Франция с помощта на Александрос Маврокордатос, а в Марсилия е одобрен за масон лично от Джузепе Мацини. Приет е за чирак в ложа "Аурора", Марсилия през 1842 г. По-късно участва в работата на гръцки, сръбски и румънски масонски ложи. След завръщането си в Котел, заедно с баща си, Раковски участва в борбата на местните еснафи против чорбаджиите. Наклеветени пред османските власти като бунтовници, те са арестувани, осъдени на седем години затвор и откарани в Цариград за излежаване на присъдата. В затвора Раковски престоява от 1845 до 1848 г. След като излиза на свобода, той отново продължава своята революционна дейност.

След избухването на Кримската война (1853) Раковски, заедно с група българи създава в Свищов (По онова време Свищов има статут на свободна област въз основа на договора от Sistova (новото име на града, преди това наричан Zigit), сключен на 4 август 1791 г. между Австрия и Турция, в който град е можело да се разпорежда само валиде ханъм - майката на султана) Тайно общество. То има за задача да събира средства под

формата на дарения за освобождението и сведения за османските войски и да ги предава на руското военно командване. За осъществяването на тази задача Раковски постъпва като преводач в турската армия. Дейността му е разкрита и той отново е арестуван. При отвеждането му в Цариград успява да избяга. През юни 1854 г. Раковски организира чета от дванадесет души и броди с нея из Източна Стара планина. Скоро стига до убеждението, че на българите им трябва подробен план за организирано освобождение. През следващите години обикаля всички балкански страни, Русия и Австро-Унгария. Отдава се на издателска и писателска дейност. През 1861 г. Раковски изготвя „План за освобождението на България“ и „Статут за едно Привременно българско началство в Белград“. Тези две съчинения бележат нов етап на идейното развитие на Раковски и Българското националосвободително движение. В тях той за пръв път излиза с идеята за създаване на „ръководен център на борбата“, както и организирането на територията на Сръбското княжество на една армия, която да премине в България и да вдигне на въоръжено въстание българското население. За ръководство на въстанието Раковски предвижда едно Привременно българско правителство, което е създадено през юни 1862 г. в Белград под негово председателство. През същата година Раковски създава в Белград Първата българска легия. През юни 1862 г. Легията участва в боевете с турския гарнизон на белградската крепост Калемегдан. След разтурването ѝ Раковски отново обикаля балкаските страни с надеждата да създаде общ съюз между тях, който да спомогне за освобождението на България. През последните години от живота си се установява в Букурещ, като развива идеята за организирано четническо движение като част от всеобщо въстание за Освобождение на България. Продължава да пътува и да се занимава с писателска и журналистическа дейност. Последните дни на Раковски преминават в

лятната къща на братя Мустакови край Букурещ. Погубен от туберкулозата, великият българин издъхва на 9 октомври 1867 г. На другия ден при стечението на хилядната българска емиграция в Букурещ, официални представители на румънското правителство, както и европейски дипломати, е погребан в гроб № 17 букурещкото гробище „Шербан Водъ“ („Белу“). През 1885 г. костите на Раковски са пренесени в България. През 1942 г. тленните останки на великия българин са съхранени в котленската църква „Св. св. Петър и Павел“, а на 10 октомври 1981 г. са погребани в Пантеона на Георги Стойков Раковски в родния му град.

Бил ли е Георги Раковски масон? Откритият ръкопис "Разсъждения върху франкмасонската същност за човещина" (Оригиналният ръкопис, публикуван в едноименната книга от издателство „Дукати“, е адаптиран на съвременен български език от Петър В. Стоянов) дава безспорно положителен отговор на този въпрос. Произведението е написано една година преди смъртта на великия революционер и има за тема важни моменти от свободното зидарство. Какви източници е ползвал неговия автор не е ясно, но текстът свидетелства за отлично познаване на масонската проблематика.

Първата част от градежа е посветена на масонските ложи. Тук авторът прави разлика между ложите, държавата и църквата като организации и обръща внимание, че не бива да се смесват техните дейности. Ложата не е държава, защото не използва насилие, но има отношение към нравственото развитие на чиновниците. От друга страна ложата не е църква, защото свободата е присъща за всички достойни мъже, а не догматизма. Като резултат авторът прокарва идеята за братството на всички свободни мъже по света, без оглед на тяхната религия и политически вярвания. В края на първата част Раковски предоставя и някои чисто

практически указания към комисиите по приема на нови членове, включително въпроси към поръчителя, които „най-добре биха изяснили наличието на необходимите качества у кандидата“. В този контекст, заедно с представеното задълбоченото познаване на същността и философията на франкмасонството, се създава впечатлението, че става въпрос не просто за философски труд, а за нещо по-значимо, като учебник за всеки, който има желание да постъпи в ложата, а за членовете - устав, съдържащ правилата и житейските ценности, които трябва да се следват. Идеалът за човеци на франкмасоните е представен като противовес и алтернатива на тежкото социално и политическо положение на българския народ.

Във втората част, "Животът вън от ложите", Раковски прокарва два принципа, които трябва да ръководят масоните в тяхната дейност извън Ложата - милосърдие и справедливост. Под милосърдие се разбира да помогнеш на нещастния да преодолее и да излезе от състоянието си. Има се предвид духовната подкрепа, а не материалната. С пари трябва да се помага само в краен случай, на вдовици, сираци и т.н. Масонът трябва да е наясно, че страданията са безкрайни и той не може да помогне на всички. Неравенството е присъщо на всяко общество и на хората поотделно и не можем да избягаме от него. Трябва да се помага на тези, които се борят, а не на тези, които непрекъснато хленчат и се оплакват. В края на съчинението авторът разсъждава върху добре познатия лозунг „Свобода, равенство, братство“, който обичайно се свързва с революционните комитети. Според думите на Раковски, този лозунг принадлежи на масоните. Това още веднъж свидетелства за ролята на масонските структури в освободителното движение в България. Ръкописът на Раковски поражда с дълбочината и актуалността си. Въпреки конкретната си и специфична тематика той е един от най-добрите примери за

творческия талант и аналитичен ум на великия българин.

Както казах в началото, има опасност този трактат на Георги Раковски да бъде negliжиран, дори охулен и да изпадне в забвение. Похвална е идеята той и неговият автор да бъдат популяризирани със средствата на драматургията, посредством пиесата "Ти, кой си?". Инициаторът за това начинание е Георги Чернев. Той и авторите - Димитър Кабаков и Тодор Мадолев - ни представят своя прочит на "Разсъждения върху франкмасонската същност за човещина". Пиесата, която те удачно наричат театрална приказка по исторически документ, хвърля мост между миналото и настоящето, посредством вечните човешки идеали, ценности и битие, така правдиво и актуално формулирани от Раковски. Драматургичната творба, написана по конкретен повод, и възрожденският дух на нейните автори, организатори и актьори заслужават уважение и похвала.

9 март 2015 г.

Божидар Савов

Идеята за пиеса, посветена на Георги Стойков Раковски, е актуална и отговаря на стремежа за духовно израстване, самоусъвършенстване, хармония и толерантност в обществото. Надявам се всеки да ги открие както в пиесата, така и в тази книга. Благодаря на всички, които допринесоха за реализацията на проекта „Ти, кой си?“ .

Георги Чернев

A decorative frame consisting of two classical columns on the left and right, supporting a semi-circular arch at the top. The arch is filled with a pattern of small circles. A banner or scroll-like element hangs from the top of the arch, framing the text. At the base of the columns, there are stylized letters: a 'J' on the left and a 'B' on the right. At the bottom center, there is an illustration of a rolled-up scroll with a quill pen resting on it, surrounded by some foliage.

ДИМИТЪР КАБАКОВ
ТОДОР МАДОЛЕВ

ПОД РЕДАКЦИЯТА НА ПРОФ. ЙОРДАН ВЕДЪР

ТИ, КОЙ СИ?

(ПЪТЯТ КЪМ ХРАМА)

ТЕАТРАЛНА ПРИКАЗКА
ПО НОВООТКРИТ ИСТОРИЧЕСКИ ДОКУМЕНТ,
ПОДПИСАН ОТ

ГЕОРГИ СТОЙКОВ
РАКОВСКИ

2015

По проекта „Ти, кой си?“ работиха:

Георги Чернев - продуцент

Димитър Кабаков - автор на пиесата

Тодор Мадолев - автор на пиесата, изпълнител на ролята на Раковски

Красимир Куцупаров - изпълнител на ролята на Историка

Божидар Савов - изпълнител на ролята на Майстора, издател на книгата

проф. д-р Йордан Ведър - редактор на пиесата

проф. Венцеслав Николов - музикално оформление на спектакъла

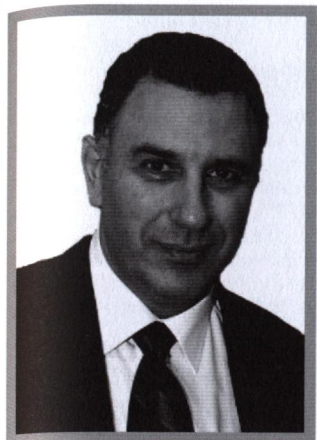
Тео Мусев - музикално оформление на спектакъла

Александър Нишков - фотография и художествено осветление на спектакъла

Румен Ганев - видеозаснемане на спектакъла

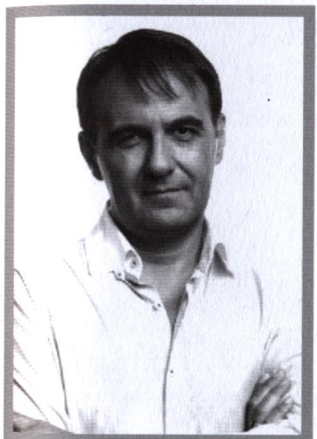
Нели Пекарева - костюм на Раковски

Снежана Мерджанова - грим на Раковски

Георги Чернев - продуцент на спектакъла и на книгата.

Георги Чернев завършва специалност „Международни икономически отношения“ в УНСС. Председател е на Софийската търговско-промишлена камара. Издател е на „Търговски вестник“.

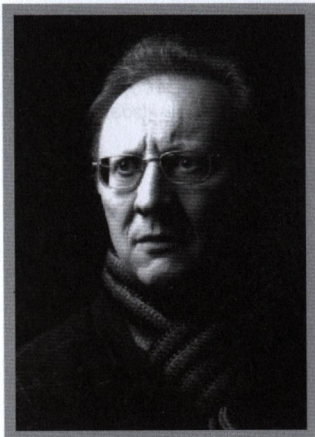
Димитър Кабаков - автор на пиесата.

Димитър Кабаков е поет, драматург, режисьор, продуцент. Автор е на стихосбирката „Полуесен, полуздрач“ (2006). Реализира десетки театрални спектакли. Сред тях са „obi4.com“, „Огледало на времето“, „40 градуса под нулата“, „Пустинен кръг“, „Амарантос“, „Приказка за пещерата“, „Прозрението на камъка“, „Жарава“ и др.

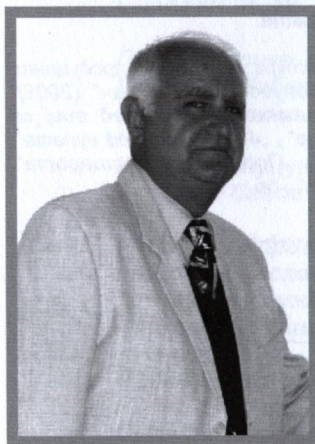
Тодор Мадолев - автор на пиесата.

Тодор Мадолев е актьор, режисьор, преподавател, специалист по ядрена и конвенционалната енергетика. Работи в Драматичен театър „Никола Вапцаров“ - Благоевград и Врачанския драматичен театър, изиграва близо сто роли на различни сцени в България. Специализира кинорежисюра в Канада. Късометражният му художествен филм „Пророчица“ в памет на Баба Ванга е отличен е на „Джипси фест“ в Ню Йорк (2010). Автор е на музикални клипове, документални и късометражни филми за канадски и холандски продуценти. В периода 1994 г. - 2006 г. работи изключително за международни компании и организации, външнотърговски представител е на водещи фирми в ядрената и конвенционалната енергетика. Създава запазени марки, художествени произведения, статии, преподава в ЮЗУ „Неофит Рилски“ - Благоевград и УНСС.

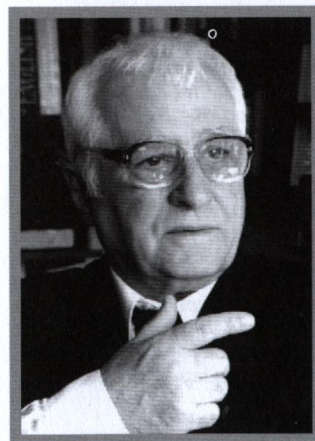
Красимир Куцупаров - изпълнител на ролята на Историка.

Красимир Куцупаров следва специалност „Българска филология“ в СУ „Св. Климент Охридски“, успоредно с това работи към „Задругата на майсторите на народни и художествени занаяти“ – секция ковано желязо. Завършва специалност „Актьорско майсторство“ в НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“. Работи във Врачанския драматичен театър, театър за мюзикъл „Ателие 313“ – София, Драматичен театър „София“, Театър „Сълза и смях“, БТВ, Нова Броудкастинг Груп АД. Понастоящем е актьор в трупата на Сатиричен театър „Алеко Константинов“, преподава в НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“ и в театрален колеж „Любен Гройс“.

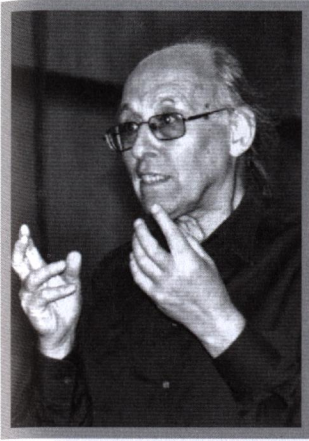
Божидар Савов - изпълнител на ролята на Майстора, издател на книгата.

Божидар Савов завършва специалност „История“ във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“. Собственик на Рекламно-издателска къща „ИТА ЕСТ“ - Пловдив.

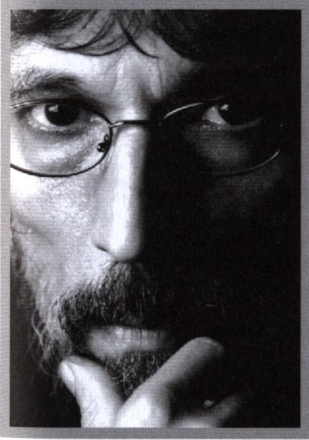
проф. д-р Йордан Ведър - редактор на пиесата.

Йордан Ведър е доктор по изкуствознание и професор по реторика, преподавател в СУ „Св. Климент Охридски“. Той завършва актьорско майсторство в НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“ и специализира театрална педагогика и педагогика на висшето образование в Санктпетербургската държавна академия за театър, музика и кинематография. Хоноруван преподавател във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, ШУ „Епископ Константин Преславски“, ВА „Георги С. Раковски“, УНСС. Автор е на първите университетски програми и учебни помагала и учебници по реторика.

проф. Венцеслав Николов - музикално оформление на спектакъла.

Венцеслав Николов е концертирац артист, виолончелист и диригент, професор по камерна музика в НМА „Професор Панчо Владигеров“ - София, писател. Изнеся над 1500 концерта в големите музикални центрове из цяла Европа, Северна и Централна Америка и Азия. Творческата му биография включва над 200 записа в София, Кьолн, Франкфурт, Баден-Баден, Бремен, Карлсруе, Лайпциг. Репертоарът му обхваща повече от 400 творби от барока до съвременността и новата българска музика. Свири с инструмент на Матео Гофрлер от 1726 г. Създава Лятната академия на остров Фьор в Северно море, води курсове и семинари в Баден-Баден, в Швейцария, Италия, САЩ, както и майсторски класове в България. Автор е и на редица книги. Основател е и ръководител на камерен ансамбъл „Силуети“.

Александър Нишков - фотография и художествено осветление на спектакъла.

Александър Нишков е професионален фотограф, оператор, графичен дизайнер и преподавател в НХА, НАТФИЗ и НБУ. Завършва НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“, а понастоящем е докторант в НХА. Поставя изложби в Бейрут, Аман, Дамаск, Загреб, Одеса, Копенхаген, Дъблин, Пекин, Шанхай, Варшава, Хага, Отава, Кишинев, Одрин, Банкок, Санкт Петербург, Тузла, Ханой, Любляна, Бон, Белград, Ню Йорк (сградата на ООН), Отава, Техеран, Вашингтон, Прага, в сградата на ЮНЕСКО в Париж, Кромержиш, в галерия Alfa Art Gallery, Ню Джърси и генералното консулство на Р. България в Ню Йорк. Той е фотограф на годината - 2004 г. и носител на „Златна игла“. Номиниран е за приза „Черноризец Храбър“ за същата година. Член е на СБХ.

Румен Ганев - видеозаснемане на спектакъла.

Румен Ганев е продуцент на телевизионни предавания за БТВ, НТВ и ТВ7, музикални и рекламни клипове. Автор е на редица документални филми за „Имидж Продакшън“.

ДЕЙСТВАЩИ ЛИЦА:

РАКОВСКИ

ИСТОРИКЪТ

МАЙСТОРЪТ

Наши дни, празно и тъмно пространство, в началото озарено само от светлина на свещи, прилича на храм.

Макар на сцената да присъстват двама герои, действието се развива в съзнанието на единия – Историка, който търси отговори на въпроси, породени от „градежа“ на Георги С. Раковски. Обръщайки взора си навътре към своето скрито „Аз“, героят се стреми да открие Пътя към Храма и към самия себе си.

ИСТОРИКЪТ *влиза опипом бавно и несигурно в полумрак, на лицето му има плътна превръзка, той се придвижва по малко напред, слуша се, върти се в различни страни, подвиква несмело – „Ей!”, няма отговор, накрая повдига леко единия край на превръзката, след това я маха цялата. Оглежда се, известно време, след това се отпуска на единствения стол, поставен в средата на празното пространство.*

ИСТОРИКЪТ - Извинете... Има ли някой тук?... Ехооооо..

Няма отговор, той става, неуверено се оглежда, после отваря ръкописа, който носи, и в този момент прозвучава отнякъде:

ГЛАСЪТ (като лека въздишка)

Ти кой си,
там пред дверите застанал?
Окъпан от дълбока темнота?

ИСТОРИКЪТ *скача, затваря папката, оглежда се напрегнат, започва да обикаля цялото пространство, да търси в тъмното, повдига завеси или други закачени материји (ако има такива) и накрая сяда; пак отваря ръкописа.*

ГЛАСЪТ – И, отново прозвучава:

Ти кой си,
там пред дверите застанал?
Окъпан от дълбока темнота?

ИСТОРИКЪТ *скача пак, този път не се впуска в търсене, завърта се на 360 градуса и казва с усмивка, високо и отчетливо:*

Ако това е някаква подигравка, тръгвам си веднага!

Никакъв отговор.

ИСТОРИКЪТ – Има ли някой тук?

ГЛАСЪТ (пак като въздишка) – Всичко е тук. Всичко и нищо.

ИСТОРИКЪТ - Не, нямам време за игри... (оглежда се още веднъж и решително тръгва да излиза)

ГЛАСЪТ (отново въздишка) – Щом това искате – довиждане!

ИСТОРИКЪТ (рязко спира) – Не довиждане! Сбогом! (тръгва отново да излиза)

ГЛАСЪТ (*този път се чува ясно и отчетливо*) – До скоро!
ИСТОРИКЪТ (*рязко спира. Оглежда отново пространството*) –
Защо мислите, че ще се върна след тези фокуси?

ГЛАСЪТ – Знам защо сте тук.

ИСТОРИКЪТ – То аз не знам, та вие ли...

ГЛАСЪТ – Не бързайте, с времето ще разумеете и себе си!

ИСТОРИКЪТ – Това да не е скрита камера?! Подигравате ли ми се?

ГЛАСЪТ – Нивга!

ИСТОРИКЪТ – А вие кой сте?

ГЛАСЪТ – Кой сум язе?... Яз сум ти, и ти си Я!

ИСТОРИКЪТ – Що за архаичен български използвате? Какво искате да кажете с това: „Аз съм ти, и ти си Аз!“.

ГЛАСЪТ – Рекох, има време, ще разумеете!

ИСТОРИКЪТ – Е, вече нищо не разбирам...

ГЛАСЪТ – Тъй е било во веки. Все се мъчим да вникнем в туй, що става вътре у назе и все не успеваме до край. Важното „е да се превърне туй най-вътрешно усещанье, доколкото е възможно, в ясно и обмислено познание и тая цел се постига чрез ред в чувстването на проявленията.“

ИСТОРИКЪТ – Това ми е познато!

ГЛАСЪТ – Разумява се.

пауза

ИСТОРИКЪТ – Как се казвате?

ГЛАСЪТ – Наричаха ме Георги.

ИСТОРИКЪТ – А може ли да ви видя.

ГЛАСЪТ – Че не ме ли видите?

ИСТОРИКЪТ – Не.

ГЛАСЪТ – Повременил си со свалянето на превръзката от очите си...

ИСТОРИКЪТ (*пак с усмивка, сякаш приема играта*) – Добре, сложих я отново. Щом ще си правите шеги за моя сметка... карайте и на архаичен и на съвременен език...

ГЛАСЪТ – Вий, господине, со доверие позволихте да турим превръзка пред взора ви. Тук по никой способ не ще предадем

вашто доверие, ни ще унижим достойнство ви.

ИСТОРИКЪТ – Защо трябва да Ви се доверявам, при това със завързани очи?

ГЛАСЪТ – На себе трябва да се доверите! Символният наочник тебе да те накара да обърнеш зора си навътре, у себе, там се таи истина, що си тръгнал да дириш. Още ли ме не видиш?

ИСТОРИКЪТ става и се оглежда, както е с превръзката на очите, в тъмното се появява светло петно, в което има голямо огледало, той се приближава внимателно, поглежда отзад...

ГЛАСЪТ –

Към целото се винаги стреми
И сам не можеш ли да бъдеш цело
Към целото се присоедини
Ти, като член прислужен за начало.

Тъй са го рекли поетите.

ИСТОРИКЪТ – И този стих ми е много познат...

ГЛАСЪТ – През целото време съм со вас, а вие не щете да ме видите.

ИСТОРИКЪТ – С вързани очи съм. Не съм спял!

ГЛАСЪТ/РАКОВСКИ – Кой знае – може и да сте! – (*светло петно встрани, РАКОВСКИ се е подпрял на бастун и го гледа изпитателно*). – Кой ви доводи при нас?

ИСТОРИКЪТ – Кой ме доведе ли? Не съм малко дете, че да ме водят! Този стих, този стих... (*вдига ръкописа*) Аз съм историк, чета много, а наскоро открих един ръкопис, наречен „Градеж“...

РАКОВСКИ – И со що привлече вниманъето ви?

ИСТОРИКЪТ – Не всичко в него разбрах, не с всичко съм съгласен...

РАКОВСКИ – Замота ли се?

ИСТОРИКЪТ – Какво?

РАКОВСКИ – Духот ти обърка ли се... Юрна ли се да се лута, да дири?

ИСТОРИКЪТ – Естествено! Всеки който мисли, търси смисъла.

РАКОВСКИ – И що разумеете от това писание?

ИСТОРИКЪТ – Какво... Не нещо конкретно... Аз винаги съм бил вълк-единак. Не влизам в общности, не искам да давам обяснение за това кой съм, какъв, защо, как...

РАКОВСКИ – Лесно ли е да си единак, да си самин?

ИСТОРИКЪТ – Лесно... Кое ли е лесно в живота...

РАКОВСКИ – Понявгаш всекиму е нужна подкрепа, рамо за опора. Стълбата 'ни е лесна, 'ни крайот ѝ се види!

ИСТОРИКЪТ – Каква стълба?

РАКОВСКИ – Тая, дека сички цел живот се катерим по нея и не знаеете колко ше се продолжи.

ИСТОРИКЪТ – Не искам да се катеря!

РАКОВСКИ – Бре! Както молци сите се стремим къде Светлина. Надаме се да достигнем там горе...

ИСТОРИКЪТ – Не мога да се съглася, аз не съм кариерист и не се стремя към постове и отличия...

РАКОВСКИ – Не за мирски салтанати е думата, а за Душевна Светлина! Тая Светлина жаждаме ние. Она е и Слонце, и Звезди, и Огин и що ли не още. Немаме ли Душевна Светлина вътре у назе, целиот огин на Вселената не мое да ни отвори очите. Остаеме си слепи!

ИСТОРИКЪТ – Не всички търсят Светлината. Някои предпочетат да им е тъмно и потайно. И аз докато влизах тук с наочниците, както нарекохте черната превръзка, потръпнах от тъмнината в този дом.

РАКОВСКИ – Мракот не съществува сам по себе си.

ИСТОРИКЪТ – Хм... Толкова много Мрак има... Особено когато обсеби душите ни!

РАКОВСКИ – Мракот е отсуствие на Светлина. Не се заблудайте! Мракот е нещо живо. Спотайва се оно у подножје и ни придърпва полечка у мрачни си чертози. Кой му се поддаде, кой нема воля и мерак, кой го иска, си останува у мрак. И стои негов роб во веки.

ИСТОРИКЪТ – Говорте като проповедник.

РАКОВСКИ – Не сум поп, но верувам во Всевишни творец.

Вие вера имате ли? Своя вера, за която си чини да се живе и да се мре?

ИСТОРИКЪТ – Имам и тя е непоклатима.

РАКОВСКИ – Само да не се отречеш три пъти от нея докато петлите пропеят?! (*Историкът понечва да свали маската.*)

РАКОВСКИ – Рано е да фърлиш наочника, момче. Он ще ти требе още.

ИСТОРИКЪТ – Аз съм християнин, господине, но често се питам защо хората по земята вярват в различни богове. Този ръкопис... Не мога да се съглася с написаното тук: (*чете от него без да сваля превръзката от очите си.*) „Черковните обреди и обичаи действат върху душата на вярващите посредством показване на основните представи на черковната община за отношението на Бога към човеците. Обредите са и тайнство, и те не са само средство за нагледен показ, но и спасителни чудеса, чрез които човеците вземат участие в благодатните дейности.“ Господине, ако всеки се стреми към светлината, защо тайнствата се извършват в тъмнина и скришом? Излиза, че истината е скрита в тъмнина!?

РАКОВСКИ – Вие чекате светлината да иде само отвън. А требе Светлина от вътре да озари темнотата у назе.

ИСТОРИКЪТ (*пауза*) – Пак говорите като проповедник...

РАКОВСКИ – Видиш, а одиш с наочници, четеш, а очите ти връзани!? Просветлението прави Душата да види... Ето пример – Францисканскиот калугер Роджър Бейкър учел, че Откровението показвало на човеците Божиите цели, а Природата сочи пътят и средствата, с които тия цели могат да се достигнат. В отличие от държавата, която требе да се грижи за страната и народу си, тук ние мислим за всецелото човечество како за едно цело.

ИСТОРИКЪТ – Ето че Вие сам си противоречите. Уж тук човек трябва да се вгледа в себе си, а изведнъж, да „мислим за цялото човечество“?!

РАКОВСКИ – Ти, момче си и прави грешиш! (*Историкът се*

опитва да възрази за „момчето“) Отвън се не грижим за развитието на всекия отделен Брат. А тук сите сме равни и каждый дохожда как человек, достигнул сам до некое место, в диренье на пътят да се усовършенствува како един от общността на вси люде. Дошел е с всинца ни да найде по-лесно пътят, каде се явеват и тез стъпала, по кои се катериме, че да стигнем до Светлина, момче...

ИСТОРИКЪТ – ...е, отдавна не съм момче...

РАКОВСКИ – Некои се спират още у подножие.

ИСТОРИКЪТ – Добре... ОК!... А който продължи?

РАКОВСКИ – Е, кой продолжи ще среще свои сполуки. Не, че вси ще достигнут връхо, но поне ще знають, че бесте братя, кои да ги крепят. Со сека стъпка нагоре стаеш по-сигурен у себе, по-свободен. Никой не мое да ти даде онуй, кое сам не го постигнуваш!

ИСТОРИКЪТ – Нещо не разбирам...

РАКОВСКИ – Кое не разумеш? Не разумяваш ли, че духовно се ровним не по туй, що ни се дарува, а по онуй, що сами сме соградили и сотворили. Не го види секой, но има мали и големи люде. И то е висша справедливост.

ИСТОРИКЪТ – Нали всички сме равни по рождение? Нали се кълнем в Свободата, Братството, Равенството!?

РАКОВСКИ – Да, тъй е. Но, Свобода не тебе да е необузdana! Тя се дарува само срещу нравствена ответственост. Свободата върви единено ръка за ръка со Справедливостта. Инаке може да се изроди.

ИСТОРИКЪТ – А Братството?! Знам, знам – ще кажете: брат брата не храни, но тежко му, който го няма!

РАКОВСКИ – Братот е опора, но не искай он да носи твоите ответствености, не искай да живе твойот живот, не искай он да решава наместо теб. „Братот е до толку добър или лош, до колко крепи рамо ти, а не да носи товарот ти. Нийде человек не се чувства тъй усамотен, како в един голем град. Чувство на полно усамотенье от света действия сокрушателно. Чувство, че стоиш ръка за ръка со един верен брат успокоива

сърцето и отстранва страха за възможните опасности. Това място действа како такваз братска ръка.“

ИСТОРИКЪТ – Да, това го пише и тук, в „Градежа“ (*чете натат през превръзката*) „...При това, мисълта че този съюз е световен действа по-силно. Не само добрите съседи и другари от същия град, които познаваме, са братя. Навсякъде по света, където живеят добри и верни човеци, мислите и волите се съединяват в същото стремление за човешко усъвършенстване. Тук изпъква в неговата ярка величина фактът, че се пренебрегват различията на държавата, расата и черквата, а се подчертава само общото на всички добри човеци. Както казват старите правила, по тоя начин то става център на съединение и средство да се основе вярна дружба между човеците, които инак биха останали завинаги далеч един от друг.“ Звучи красиво, стига да беше вярно... (*пауза, Историкът сваля превръзката*) Как казахте, че е вашата фамилия?

РАКОВСКИ – Не сум я изрекъл.

ИСТОРИКЪТ – Струва ми се, че...

РАКОВСКИ – Не сум уверен, момче, че ще ме разумееш правилно.

ИСТОРИКЪТ – Добре... Все пак?

РАКОВСКИ – Раковский.

ИСТОРИКЪТ – Георги?!...

РАКОВСКИ – Георги, Стойков, Сава и други имена.

ИСТОРИКЪТ (*без емоция*) ...не е възможно!

РАКОВСКИ – Кое не е възможно – да четеш со наочник ли?

ИСТОРИКЪТ – Защо все на мен ми се случва?!... Отдавна трябваше да си тръгна! Това ми идва малко в повече!

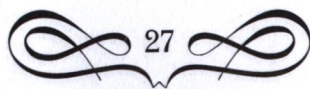
РАКОВСКИ – Не ви запирам.

ИСТОРИКЪТ (*тръгва колебливо, с бавни крачки да излиза, на изхода спира, обръща се назад*) – Ти... Вие май си вярвате?

РАКОВСКИ – Вопросут е вие да вервате!

ИСТОРИКЪТ – Полудявам или сънувам...

РАКОВСКИ – Не, твоёот Дух се е разбудил.

ИСТОРИКЪТ (*щипе си ръката, изпитва болка*) – Не, не може!
РАКОВСКИ – Душата ни сичко може, стига да поверва и да ѝ поверваме.

ИСТОРИКЪТ – Добре...

РАКОВСКИ – Слушам...

ИСТОРИКЪТ – Аз съм тук, всъщност... заради Вас.

РАКОВСКИ – Знам го.

ИСТОРИКЪТ – Е, остава освен Раковски, да сте и Ванга!?

РАКОВСКИ – Не, язе сум твоето Вчера, ти си моето Днес, а твоите деца и внуци ще са Утрето ни.

ИСТОРИКЪТ – Аз открих този ръкопис... Странен ръкопис... (*върти го в ръцете си*) – Неочакван... Изведнъж хвърли друга светлина върху... Вашия живот... Внесе доста смут... обърка понятията на колегите историци. Те се хвърлиха да доказват, че е фалшификат, но се провалиха. (*подава го на Раковски*) Това е оригиналът, а това преводът на съвременен език.

РАКОВСКИ (*поема ръкописа, разгръща го, прелиства няколко страници, прави всичко това с любов*) – Ммм-да... Оцелял е... – (*погледът му се спира на някаква част, прочита едно изречение*) – „Понявга човек задълбава навътре у себе, докато стигне до най-дълбоката и сохранена тишина“... Много от нещата, дето съм списвал, звучат странновато, но гаче ли са писани днеска.

ИСТОРИКЪТ – Да, да. Може да се каже... Но, да не говорим, колко от моите колеги всъщност ви смятат за наивен, повърхностен, фантастмагоричен, надменен и едва ли не – луд. Разбира се, без да го споделят публично. Някак си не върви да ви се подиграват открито.

РАКОВСКИ – Робуването ни е научило да търсим язот си в борбата против нещо, не в борбата за нещо. Робът се бори ПРОТИВ господаря, а свободният ЗА совершенство. Не тебе да сме роби днес. Но ти се не коси за хулите, за подиграването, колко сум понесъл и приживее...

ИСТОРИКЪТ – Не, за българите вие сте светиня, без която не би имало ни Левски и Ботев, ни хъшове и воини, положили

кости за майка България. За робуването съм изцяло съгласен с Вас. Днес казваме, че трябва да сме позитивни. Пишете: „Винаги е слабост да гледаш накриво възможните врагове, вместо да преследваш своите цели.“ (след пауза) Но това „Свобода, братство, равенство“... звучи толкова остаряло, комунистическо, популистко...

РАКОВСКИ – Равни сме. Бог ни е дал най-големио дар – Живот! Както обаче го живеем, изборот е само наш!

ИСТОРИКЪТ – Да, и най-добрата идея се изражда от тия, дето я присвояват. Българите, все чакаме някой друг да ни свърши работата. То е като да живееш от милостиня. Чух, че тук се практикува благотворителност. Да се грижиш за болните и вдовиците е чест, но, вие пишете: „корените на мизерията не могат да се унищожат с помощта на благотворителността... Хилядите живеещи в мизерия човеци ... могат да се спасят не чрез благотворителност, а само чрез справедливост... Учението е против мързела и страстта за наслади на горните класи, но е против и недостойното лекомислие, с което долните класи изхвърлят от себе си всякаква отговорност и искат без мярка помощ от обществото. Възпитанието на народа, просветата и борбата с пороците съставляват все повече задачи в областта на благотворителността.“ Написано е преди повече от век, и днес е ясно, че това е утопия. Красива приказка, в която и децата не вярват.

РАКОВСКИ – Туй би требвало да ме натъжава, но щом много достойни мъже са достигли сами до тези двери, как и вий самий, ме укоражва.

ИСТОРИКЪТ – Аз се занимавам с История и знам че...

РАКОВСКИ – Ние сите се занимаваме со истории. А разумеете ли вий що е История?

ИСТОРИКЪТ – Как що?... Нещо, което се е случило.

РАКОВСКИ – Но случките некой тебе подир туй да ги разкаже. Приказка, рекохте вие. Верно! История начева от приказка, казвана вечер, край огиня. Наште баби и дедовци са

били винаги пръви историци на онова дека е било. Фала им, щото, ако никой не каже за онуй, що се е случило, то остае у небитие.

ИСТОРИКЪТ – Те, приказките са си приказки. Науката...

РАКОВСКИ – Не мешай науката. Она тебе да връви и подир и пред людете. Думата ми е за друго. Приказка, момче, е сказание за ЯЗ-ут!

ИСТОРИКЪТ – Така е, но историята е нещо много по-сериозно и отговорно!

РАКОВСКИ – Историите едни ги сотворяват, други ги казват, трети ги учат, некои ги изкривяват, а най-щастливи са онез, дет ги видят у соня си.

ИСТОРИКЪТ – Намеквате, че това сега е сън?! Е, аз и наяве се опитвам да ги доизмислям, без да ги изопачавам за нечия угода.

РАКОВСКИ – Дано Бог даде повеке таквиз люде.

ИСТОРИКЪТ – Не ми вярвате... Вие също сте историк.

РАКОВСКИ – Донејде. Първо се опитвах да я обясня историята, како и вие сега, после реших да правя яз История и да создам главоболъе на тез, кои се пробват да ни вкарат у букаи.

ИСТОРИКЪТ - В такъв случай, колега, не сте честен.

РАКОВСКИ - Кога съм рекал, че дръжа да бида честен. Малко игра и подвежданье нивга не е лишно.

ИСТОРИКЪТ – Тук съм, защото искам да разбера, какво е истината.

РАКОВСКИ – Трудно дело...

ИСТОРИКЪТ – Истина е онова, което реално се е случило.

РАКОВСКИ – И некой е хортувал за него.

ИСТОРИКЪТ – Да, някой е разказал за него. Без да лъже!

РАКОВСКИ – Без лъженъе!?

ИСТОРИКЪТ - Без да лъже.

РАКОВСКИ - Добро е као идея... Но као свършек...

ИСТОРИКЪТ – Искате да кажете, че и преди, както и днес, не може да сме сигурни в който и да е човек?

РАКОВСКИ – Що да не можем? Ако се е показал као почтен мъж и честен човек...

ИСТОРИКЪТ – Аз поне лично, днес не се сещам за такъв.

РАКОВСКИ – Преувеличвате!

ИСТОРИКЪТ – Не, това е истината.

РАКОВСКИ – Та, според вазе, днес нема Будители, нема саможертва, нема всеотдайност?!?! Не, не мога да поверувам, сине!

ИСТОРИКЪТ – Видяхте ли, колко е лесно! Казвате – „Не ви вярвам!“ и отиваме към отрицания, не към съзидания.

РАКОВСКИ – История друго ни учи...

ИСТОРИКЪТ – За жалост, уважаеми, историята на нищо не ни учи. Не е учител. Тя само ни показва, какво точно се е случило. По-точно, какво историците мислят, че се е случило. Ние се учим сами от свършеното и несвършеното, от делата и грешките на тези преди нас. Учим се, ако искаме и ако можем. Големият въпрос е дали знаем как, дали можем и, най-важното – дали искаме. Човешката памет е отчайващо къса! И ние непрекъснато се вкарваме в едни и същи безкрайни въртележки и затворени спирали, от които няма измъкване!

РАКОВСКИ – Нищо ново, това сме се питали сявга. От стари времена, човек бръза да се поучи от свои си грешки, вместо да набере акъл от чуждите! *(пауза)* Се си мисля, дека ви завещахме идеали и пример, кой да възпитва бъдещи поколения болгари.

ИСТОРИКЪТ – Какви идеали?! Влезте в съвременно училище за да разберете кои са идеалите и примерите за подражание... Днес властват парите, властва силният на деня, който си купува с тях и слуги и верни стражи.

РАКОВСКИ *(след тежка въздишка)* Туй ли преподавате в школото? Ако е тъй, то, не вие, аз требеше отдавна да си ода... *(изведнъж се е превърнал в грохнал и прегърбен старец, подпирайки се на бастуна си, отправя се към изхода)* Разумявам, виноват съм, моето поколение са грешили, на лошо сме ви научили вазе, наши деца, внуци и правнуци. Оставай си с

Бога, момче. Немаме път заедно!

ИСТОРИКЪТ – Не, не съм казал такова нещо! Напротив, това, което сте написал за образованието, днес трябва да е идеал и пътеводна звезда.

РАКОВСКИ – Туй за пътеводната звезда, Зорница, го помнете, ще доде време, ще разумеете що...

ИСТОРИКЪТ (*търси нещо в ръкописа*) – чакайте, чакайте. Вижте какво сам сте написали: „подпорите на обществото стоят здраво само тогава, когато всички граждани в своите частни работи носят гордото съзнание, че не искат да живеят за сметка на други, а така живеят както богатия, който трупа средствата си, така и бедния, който моли богатия за милостиня“... Защо трябва да запомня за Пътеводната звезда? О-Кей... чета нататък... под това и аз се подписвам без замисляне: „...веселото настроение в живота се поддържа от живото чувство за хубост в природата и че онзи, чиито дух е възприемчив за хубавото, не се поддава тъй лесно на злото, защото хубавото е само възплъщение на Правдата и Доброто.“

РАКОВСКИ – Прав бехте, звучи просто и вехто...

Историкът се замисля.

ИСТОРИКЪТ – Не, не бих казал... Ето това например, сякаш е писано днес: „Истинското братство и любов идват от справедливостта, те не могат да виреят в общество проядено от омраза и завист.“

РАКОВСКИ – ...ще речеш, че са думи лъжовни и фарисейски.

ИСТОРИКЪТ (*продължава да чете, все едно че не чува коментарите на Раковски*) – „Свобода, Равенство, Братство...“

РАКОВСКИ – Комунистическо е... „о-кей“...

ИСТОРИКЪТ – Далеч по-древно е от комунистическото... (*чете*) „За да се отглежда такъв дух има нужда от училища, които повече възпитават, отколкото да дресират. Те трябва да учат от рано децата на отговорност и радост от работата. Вместо учение наизуст, девиз на школото трябва да бъде: самостоятелна дейност. Вместо еднообразието - на всички

деца да се предават едни и същи мисли, в същата форма и същия час, трябва школото да се пригоди към децата. Школният правилник вместо да търси сляпа покорност трябва да се проникне от доверие към човешкото достойнство на децата. **Франкмасонският идеал** е да се превърнат училищата от мрачни тъмници, които събуждат в духа на детето желание за освобождение, в такива места за отглеждане, така че зрелият мъж да си спомня своята младост в блясъка на светла радост и сръчно развитие на своите сили. На франкмасонството...” (пауза, **ИСТОРИКЪТ** сякаш е направил гаф с думата „Франкмасонство“)

РАКОВСКИ – Окей: „Франкмасонският идеал“... (взема ръкописа) „На франкмасонството, поради неговия световен дух, се пада голямата чест да даде средствата на човечеството, за да се уредят справедливо основите на всеки народ. Световният характер на материализма прави всичката по-голяма реформа на отделен народ невъзможна, но ако се постигне по-напред световно съгласие, такива реформи биха проходили. Хубава и възвишена би била задачата да се помогне по този начин на страдащото човечество. И не се знае туй дело ще бъде ли мъчно, ако се намери повечко кураж и мъдрост при вършене на делата.“

ИСТОРИКЪТ (плахо) – Добре си го казал, уважаеми, но ние, българите, сме твърде малък народ, за да проповядваме такива идеи, няма кой да ни чуе, а и ние няма да си повярваме. (пауза)

РАКОВСКИ – От тайзи наша размумка, спор, кавга, както щеш го назови, едно ме впечатлява – то е, че се притеснявате да изречете словата „**ФРАНКМАСОНСТВО**“, „Свободни зидари“, „масони“... Срамуват се или що? Ли е грешно? Ли днешното общество омаскарява туй братство? Запретено ли е? Преследова ли го дръжавата?

ИСТОРИКЪТ – Не, то днес дори не е тайно общество, само е затворено. Не всеки може да получи достъп до него. Аз, като историк, мога да потвърдя, че почти винаги, даже в най-тежки

години за родината, то присъства в живота на българския духовен елит. Десетки са видните личности в страната ни, които членуват в чуждестранни и български масонски ложи. Доказано е, че българските богомили са в основата на Европейския Ренесанс, в основата на Розенкройцерите, в основата на Свободното зидарство в Европа.

РАКОВСКИ – За историята – да. Но, удивлявам се, що днес Братята, тук, в България, се боят да се назоват открито „масони“? Що се не гордеят со приносот, дето го споменуваш? От що се плашат? Во колко други страни, со добра демократия, Братята са най-тачени мъже и никой от тех си не крие своя принадлежност, разумява се, без да я разглася, но с достоинство и со скромност гради авторитет и уважение към свободно зидарство от всите люде на дръжавата.

ИСТОРИКЪТ – Не знам за българските масони, но има и други страни, дори наши съседи, където не е прието да се разкрива принадлежността на Братята...

РАКОВСКИ – Речи го „осветляване“. Да „осветиш“ некой Брат в обществото или пред дръжавната власт се счита за неприемливо и неморално. Но всинца, винаги и секъде, са свободни да „осветят“ секой себе. И ше повторвам – со нужната доза смирение. Днес не требе да стоят по друг начин делата.

ИСТОРИКЪТ – Днес по жълтите вестници, че и не само в тях, често винят масони, че са свързани с корупция, престъпления, незаконно забогатяване, ламтеж за власт, конфликт на интереси... В такива публикации ми звучи заклеимително и срамно принадлежността към масонството. Това ме притеснява. Но, признавам, обратното май го няма. Рядко се намират статии, книги, филми, които да възпират хулите, с които ругаят масонското братство.

РАКОВСКИ – Всекой масон, момче, преди всичко е човек – греховен и търсец. Ако и се трудим за свое си усовършенстванье, никой смъртен не е совершен. Во всите

времена разкриванье, че некой масон е преступил морал, закони и добро поведение у общество, туря дамга на доброто име на всецело масонство. Принадлежение и изповяданье на ученье не е грех за кой и да е Брат, що е достоен и тачен. Нема стадо без мърша. Но глупак е она, дето с мръсната вода фърля и детето у реката.

ИСТОРИКЪТ – Това съм го чувал, но днес се счита, а и Вие пишете: „то е било упрекувано, че с дух на клика е поставяло на най-добрите места и влиятелни постове свои братя. Не трябва да отричаме, че с духът на единение, който владее вътре в ложите, може да се злоупотреби, но не в такъв размер, в който го правят други дружества.“

РАКОВСКИ – Е па, тъй е! Чети, чети нататок, не се коси...

ИСТОРИКЪТ – „Съвсем друго нещо е когато ложите считат за свое право и свой дълг да използват познанията, които застъпват, да ги направят господстващи. Тук вече не е въпрос за благодееяние към братя, а за благодееяние към другите.“ Това вече не е ли прекалено самонадеяно?

РАКОВСКИ – Неъе, момче, ако в ложите Братята са честни, високо ответствени, со неопетнен морал и са добили уважение на людете в обществото.

ИСТОРИКЪТ – Непрекъснато ме наричате „момче“, не че звучи обидно, но аз съм човек с опит, не съм наивен младеж, и уж съм създал добро име в обществото. Затова няма да връщам спора отново към това, колко такива „ответствени“ и прочие... хора има днес около нас.

РАКОВСКИ – Момче, вервам ти, инак сърцето не би те доводило тук. Инак, има, и всегда е имало таквиз люде. Но они са освен сичко друго и мъже скромни, още, много самоответственни, кат най-често останват у сенка на амбициозни и самонадеяни. Туй е важно дело на Братята в ложа – да пазят свободнио дух, да куражат всеки новодошел, да крепят сили му да се сам съвършенства, да стоят во равенство и во уважение, да проявяват Мудрост, да множат братска Сила, да отворят сърца си и очи си за Красота.

ИСТОРИКЪТ (*кратка пауза*) Много мъдрост има в думите Ви... Е, какво ще ме посъветвате накрая – коя врата да отворя – към Храма или към изхода?

РАКОВСКИ – Тук ничий совет не връши работа. Турни си пак наочника. Нали виде, че той затваря очите ти, но отваря духовниот взор, де сичко разуме. Не се страши, що съм ти рекъл „момче“, че ти думам на „ти“, тук сите тъй си хортуваме. Язе, що съм имал да реча е у тоя Градеж. Прашай себе. Прашай совестта си. Сичката ответственост сега е твоя. Ти решаваш.

ИСТОРИКЪТ – Затова ли първото, което чух, беше „Аз съм ти, и ти си Аз!“? Не, не мога да си позволя да се обърна към Вас „на ти“. Дето се казва – сам дойдох, сам съм си виновен. Очаквам да науча тайни, недостъпни за непосветените. Да науча тайни, скрити от хилядолетия, но има ли нещо, останало недостъпно през вековете? Общуване с други светове? Пирамидите? Тайните на градежа на храмовете от Соломон до днес? Числото „Пи“ и „Златното сечение“?... Но ако чета внимателно написаното от Вас: „на франкмасонството се приписват традиции недостатъчно правдиви или такива, разказани като лъжливи. Дори ако вместо приказки и митове има скрити истини, пак е недопустимо да се държат в тайна. Защото франкмасонството гради не върху познания, а върху основите на човешката природа. То довежда човека до по-голямо съвършенство не чрез казването на истина, която той по-рано не е знаел, а чрез напомняния, които усилват съществуващите в него наклонности.“

Господин Раковски! Имам още много въпроси към вас!

Няма отговор, четете още:

„Никоя тайна, която се съобщава на братята от по-висока степен не би могла да има значение за тяхното вътрешно развитие и това стои в ясно противоречие с целите на съюза. Вярата в истини, които човек не знае, не може да даде никаква сила. Твърдението на някои, че истината щяла да се

съобщава на части и, че тайните учения били съхранявани само за просветените не се насочва към най-дълбоката същност на човешката душа. Такова тайно учение няма корените си в стремеж към правдата, нито в чувството за свобода, нито в съзнанието за достойнство на нашата личност. Който, подобно на нашия съюз, се хвали с озарила го светлина, трябва да може да вирее на светлина.“

Г-н Раковски! Благодаря ти, уважаеми, че не взе решение вместо мен. Благодаря ти за доверието... *(прави крачка)* Аз избрах!

Към ИСТОРИКА бавно приближава МАЙСТОРЪТ и започва да сваля превръзката от очите му, а светлината, макар и приглушена, съвсем намалява до пълна тъмнина. Когато мракът е непрогледен и притихнат аплодисментите в залата (вероятно ще има такива, защото това е краят)...

МАЙСТОРЪТ – Какво липсва на нашия нов Брат?

В публиката трябва да има някои, които да отвърнат:

СВЕТЛИНА, УВАЖАЕМИ!

Светлина залива залата-храм за да посрещне нови аплодисменти, а МАЙСТОРЪТ може да прикани присъстващите с

„Да поздравим нашите изпълнители...“

К Р А Й

7 януари 2015 г.

Росіяневіз Брехі франкмасонська та
свідомість зє тавбуція

Г. С. Раковски

Разсъждения върху франкмасонската същност за човещина

*Оригиналният ръкопис,
публикуван в едноименната книга от издателство „Дукати“,
е разчетен на съвременен български език от
Петър В. Стоянов*

Съдържание:

Встъпление

Част първа

Животът вътре в ложите

Част втора

Дейност вън от ложата

Допълнение

Всемирното франкмасонство и началата му

Ценностите на живота

Встъпление

При днешните духовни обръквания позицията на франкмасонството като сила става всеки ден все по-значителна. Колкото по-грубо политическите противоречия цепят отечеството, толкова по-спасително може да действа франкмасонството, защото то може да служи като орган на онова дремещото в дълбочината на сърцата на народите. Ние намираме за нужно да разгледаме накратко по-главните страни от туй учение. Казваме накратко, защото не пишем някое обширно изследване, а освен това и не такова с твърде много говорене и произволно мъдруване.

Франкмасонството е огнище за всички ония духове, чието най-вътрешно усещане държи за единението на човешкия живот. Цел на франкмасонската работа е да превърне туй най-вътрешно усещане, доколкото е възможно, в ясно и обмислено познание и тая

цел се постига чрез ред в чувстването на проявленията. Тъй моето писание ми е израсло из сърцето, където изразил съм аз туй със словата:

***Туй що от деди си наследяваш,
Спечелвай го да го притежаваш.***

Казва се в старите задължения: масонът чрез своето звание длъжен е да слуша духовните закони и ако разбира добре изкуството, то той ще бъде нито твърдоглав безбожник, нито развратник без религия. Макар в старо време масоните да са били длъжни да принадлежат на религията на своята земя и народ, то днес счита се за по-разумно да се задължат само към оная религия, която споделят всички добри човеци и всекиму да се остави неговото мнение те трябва да са добри и верни мъже с чест, колкото и иначе да се различават по вероизповедни мнения. С туй, франкмасонството става център за съединение и средство да се основе вярна дружба между човеци, които инак биха останали далеч един от друг.

Върху тия стари задължения франкмасонството е издигнало своя идеал. В средата на този век Великите ложи от Хамбург, Байройт и Франкфурт са изпратили на техните дъщерни ложи послание, в което в допълнение на старите задължения, поясняват целите и задачите на франкмасонския съюз.

От 12-те изтъкнати точки аз думам първите две:

1) Франкмасонството е изкуство за добър човешки живот и да се постави в правилно отношение спрямо другите човеци. Франкмасонството е съучастие в работата на всичкото добро, което става навсякъде по света и борба против злото, от което страда човечеството. Сиреч, франкмасонството е един вид убеждение, което не цени човека по това що е той, а какъв е той, онуй убеждение, което толкова по-високо цени човека, колкото последният е по-свободен от предразсъдъци и привидност, колкото повече дава преднина на вътрешния човешки инстинкт, познаването на правдата.

2) Съюзът на франкмасоните е дружество от мъже и то има за цел: отглеждане на истинското, доброто и хубавото в човечеството. Съюзът се мъчи да изглади различията, които са следствие от народността и вероизповеданието. Той изисква от своите членове

да почитат всички човеци като братя, въпреки различията им по външното положение и религиозните мнения и да упражняват братската любов, която е основния камък и славата на туй могъщо Братство. Тая велика цел, франкмасонството си представя под образа на съграждането на един храм.

**Виж, всяка сила тегли към свобода,
Да действа във простора тук и там
Но с пречки всякакви и спира хода,
Потокът на света предходен нам.**

В тая буря вътрешна и вънкашна несгода

.....(неясно за превод).....

.....(неясно за превод).....

се тоз избавя, който себе си надвива.

Нека да се спрем на по-главните верни свидетелства на туй писание.

Част първа

Животът вътре в ложите

Свободните зидари са избрали Св. Йоана Кръстителя за образец, за да представят по-нагледно своите задачи и да поставят масонското стремление по-близко до сърцата на братята. Ложите се наричат Свети Йоанови ложи и най-големият празник на масонското лято е денят на Свети Йоана. Доста забележително е, че франкмасонството и до ден днешен почита с особена почит тоя покровител.

Ложите оправдават донякъде своето съществуване с това, че човеците съединени могат повече да постигнат, отколкото когато стоят сами.

**Към цялото се всегда стреми
И сам не можеш ли да бъдеш цяло
Към цялото се присъедини
Ти, като член прислужен по начало.**

Дейността на ложите подкрепя отделните братя в тяхното самовъзпитание и по такъв начин благоприятства ония приготовления, които отговарят във външния свят на идеала на човешината. Чрез тая дейност животът в ложите се различава от всяка друга форма на задружен живот в по-големите общества. По

тая особеност франкмасонството се различава както от големите общества, които наричаме Държава и Църква, така и от другите дружества, които са посветени на човешки задачи. Животът в ложата образува великолепно възпитателно средство, от което отделният брат добива кураж да работи неуморно върху себе си. В това отношение ложите могат да се сравняват с черковните общини, само че работят без догматически ограничения. Черковните обреди и обичаи действат върху душата на вярващите посредством показване на основните представи на черковната община за отношението на Бога към човеците. Обредите са и тайнство, и те не са само средство за нагледен показ, но и спасителни чудеса, чрез които човеците вземат участие в благодатните дейности на черквата.

Обредите на ложите карат братята да се замислят сами върху себе си и ги подкрепят в мъчното дело на Самообладанието.

Черковните общини се стараят да обявяват Божиите цели и учат човеците да чувстват тяхното величие и ложите се стараят да възпитат тях като достойни човеци в изпълнението на Божията мисъл. Францисканският калугер Роджер Бакон е учел, че Откровението показвало на човеците Божиите цели, а Природата показвала пътищата и средствата с които тия цели можели да се постигнат.

Ложите се отличават от държавата понеже са за цялото човечество. Ние мислим и вярваме, че държавата е предприятие, ръководство на стопански изисквания на едно политическо общество. Тя се стреми да нагоди законите към тия цели и се старая да въведе такива наредби, с които да се отглежда и развива в гражданите дух на предприемчивост и дълг за служене на обществото. Ложите пък обръщат своето внимание върху общите черти на човеците, чрез които трябва да се издигне човечината. Те искат да възпитат братята в граждани, които да противодействат на неизбежните злини в държавата. С това франкмасонството не се занимава. То оставя изцелението на тези злини на гражданина, който да се занимава с това според своите възгледи, кураж и на свой риск.

Ложите преподават на братята същите неща, които един честен и добросъвестен мъж може и извън тях да научи. Те подпомагат ония, които са немощни да упражняват изкуството на

живота, а на ония чиито дарби са по-благоприятни, те дават по-ясно съзнание, че те са членове на обща организация. Така ложите могат да действат благоприятно за оборването на тесните възгледи, да обхващат цялото съдържание на живота и да усилят доверието в силата на доброто. Ложите са огнище на мира и доверието за всички човеци, били те учени или неучени, високо надарени или по-малко надарени, силни или немощни човеци.

Днес, във от ложите, човек трябва винаги да е предпазлив. Недоверието е необходимо оръжие за нас. Така се разстройва обществото, а постоянното безпокойство и стоене нащрек отравят душевните сили. Това е изключено вътре в ложите. Там братята се радват на спокойствието да може изцяло да се доверят и изпитват щастието да чувстват, че имат сходни влечения с другите. Никое друго дружество не може постигне нещо такова, защото там не се иска от човека да вложи цялата си душа. Франкмасоните членове си помагат само в работата определена за постигането на дружествените цели. Те работят дружно в грижите за бедните, при даването на новите знания и прочее. Но развитието на всеки отделен член не е задача на такива дружества. Братът въвежда себе си като човек в ложата. Той я търси, за да се усъвършенства като човек в общество с други човеци.

В тази най-дълбока черта на живота в ложата понякога са искали да виждат някаква опасност. Казва се, че в тая взаимна преданост и дружба се криела болезнена сантименталност, която трябва да бъде противна на един силен мъж. Има опасност да се упояват с „дебели“ слова и да се изгубват в смешни приспивания на чувствата тези, които обръщат живота в ложата на обредност и изгубват от очите си действителното му съдържание, сиреч искането на по-голямо познание и на деятелна любов. Животът в ложата свързва братята тясно не чрез това, че ги кара към възвание на дружба, а чрез това, че те чувстват, че техните душевни тайни тук са по-добре запазени отколкото навън. Всеки знае, че всичко каквото съобща на братята се пази грижливо във верни сърца и изпитва се с обич, а също и че не е изложен на някое недоверчиво око. Човек не търси ложата за да се оголи там душевно, а да се задълбочи в себе си в най-дълбока и запазена тишина.

Никъде човек не се чувства тъй самотен, както в един голям град. Чувството на пълно усамотение от света действа съкрушително. Чувството, че стоиш ръка за ръка с един верен брат

успокоява сърцето и отстранява страха за възможните опасности. Ложата действа като такава братска ръка. При това, мисълта че този съюз е световен действа по-силно. Не само добрите съседи и другари от същия град, които познаваме, са братя. Навсякъде по света, където живеят добри и верни човеци, мислите и волите се съединяват в същото стремление за човешко усъвършенстване. Тук изпъква в неговата ярка величина факта, че се пренебрегват различията на държавата, расата и черквата, а се подчертава само общото на всички добри човеци. Както казват старите правила, по тоя начин франкмасонството става център на съединение и средство да се основе вярна дружба между човеците, които инак биха останали завинаги далеч един от друг.

За да запазят тази своя възпитателна ценност, ложите се придържат здраво към своите символи и обреди, защото липсата на една форма на живота в ложата би накърнило чувството ни да се намираме във всяка една ложа като у дома си. От само себе си се разбира, че ложите в своите обреди са консервативни, защото почитат това, което мъдреци от миналото са искали да ни кажат с помощта на установените от тях церемонии и това прави историческата връзка. Ложите ценят своите обреди и като общ език в света, и не биха могли да се предвидят последствията от изхвърляне на тоя общ и разбирателен език.

Някои са казали, че една от най-важните бъдещи задачи на ложите щяла да бъде борбата с католицизма и че тая борба би могла да се води успешно само ако народът дойде в ложата и, че затуй било нужно да се опростят обредите, но туй надали би могло да даде промяна в символите и обредите. На нас ни се струва съмнително франкмасонството да търси своята бъдеща задача в борбата против нещо, а не по-скоро в борба за нещо. Франкмасонството се бори за човешината и като искрено търси и задоволява нуждите на тая човешина, толкова по-силно оборва враговете на последната. Винаги е слабост да гледаш на криво възможните врагове, вместо да преследваш своите цели. Замисълът на ложите и големите символи, които те представляват, не са тайна. Въпреки всичко има ложи, а имало е и времена, в които са искали да действат привлекателно и вълшебно чрез тайнствеността.

Знае се за достоверно, че братята трябва да пазят в пълна тайна само знаците за познаване. Тази тайна отчасти се разбира от

само себе си, защото познавателните знаци, които са общо достояние престават да са такива, а отчасти е и символ на тайната, която предполагаме у тези, на които трябва да се доверим.

Ние не можем да имаме в ложата пълно с доверие спокойствие, ако не сме сигурни че сме заобиколени само от изпитани и честни човеци. Затова трябва да имаме спрямо един чужденец, който търси ложата ни и когото ние не можем сами да изпитваме, едничка сигурност да можем да го приемем без вреда. Ако той знае познавателните знаци и е запознат с обредите, то тогава можем да сме сигурни че той е бил изпитан другаде от верни и добри мъже и е бил намерен достоен за братството.

Също така, изследване на историята на Масонството трябва да става при пълна светлина. Само с историческо изследване могат да се доказват исторически истини, а това е несъвместимо с пазенето в тайна. Затова на франкмасонството се приписват традиции недостатъчно правдиви или такива, разказани като лъжливи. Ако даже вместо приказки и митове в нас има истини, пак недопустимо е те да се държат в тайна. Защото франкмасонството гради не върху познания, а върху основите на човешката природа. То довежда човека до по-голямо съвършенство не чрез казването на истина, която той по-рано не е знаел, а чрез напомнания, които усилват съществуващите в него наклонности.

Знае се, че ложите на Свети Йоан във франкмасонството предават цялото учение в 3-те степени: тия 3 степени са само стъпалата на изпита, тайните на майсторската степен не са тайни на някое по-висше знание, а отличителен знак за вътрешна зрялост. Някаква тайна, която се съобщава на братята от по-висока степен не би могла да има значение за тяхното вътрешно развитие и затова стои в ясно противоречие с целите на съюза. Вярата в истини, които човека не знае, не може да даде никаква сила. Твърдението на някои, че истината щяла да се съобщава на части и, че тайните учения били съхранявани само за просветените не се насочва към най-дълбоката същност на човешката душа. Такова тайно учение няма корените си в стремеж към правдата, нито в чувството за свобода, нито в съзнанието за достойнство на нашата личност. Който като нашия съюз се хвали със светлината, трябва да може да вирее на светлина. Ученията на франкмасонството са тъй възвишени, тъй чисти и добри, че то в своята най-човешка форма не може да желае и даже трябва да презира увеличението на

привлекателната си сила чрез тайнственост и мистика. В различното мислене по въпроса за тайната на някои учения се проявяват и различните миогледи. Най-напред се появява различие в организацията на живота в ложата и в управлението. Ложите на Св. Йоан надали биха се задържали, ако тия ложи с повисоките степени биха имали тайни с толкова голяма важност. Затова, бързаеме да забележим, че ложите с високи степени са склонни към абсолютизъм, докато чистото франкмасонство е учредено свободно. Не може да се отрече, че абсолютизмът стои в противоречие с първото искане, което поставяме на оглашение. Масонът е човек свободен и с добри нрави. Не е свободен този, който се задължава към безусловно послушание.

С добри нрави вече не може да бъде този, който се лишава от свободата си в духовните въпроси. Както цялото стремление на човечеството към съвършенство има своята работилница в делата на отделните човеци, така и ложата представлява само един символ на това стремление, като повиква братята към самостоятелна свобода и работа над общите цели.

В ложите се работи към тая същност със зряла мисъл. Още от първия миг там се мъчат да хванат новия брат за сърцето и да направят в него жива мисълта, че винаги съвестта трябва да остане върховния съдия за неговите действия, ако той иска да се покаже достоен за доверието на другите човеци.

Опитът на живота показва, че слабостите на човешкия характер са два вида. Едните грешат, защото много се доверяват на други. Мъже, които най-много обичаеме и държим на голяма почит, могат да получат върху нас такава авторитетност, че ние слагаме нашата съвест в ръцете им и следваме сляпо техните внушения. Други пък грешат затова, че повече слушат в гласа на съвестта си страха от лошите последствия на лошите дела, а не тоя глас на блажената радост от добрите дела. Предишното недоверие, което търси сигурност за добрите дела в заплашването, с което трябва да се втълпява страх пред злото, днес отстъпва пред друго убеждение, че най-здравият стълб на доброто е основан в дълбок и непоклатим мир в душата на добродетелния.

Дълбоката мъдрост, добита от опитност в живота, е разцъфнала по този главен въпрос един от най-хубавите цветове. Изпъкват, без всякакви разсъждения, тези два източника на човеческата заблуда като решително най-важните. От едната

страна любовта към други подкопава собствената душевна самостоятелност, от друга страна любовта към доброто не е достатъчно жива. Човекът трябва да научи, че той никога не трябва да полага съвестта си в ръцете на друг, даже в тия на най-уважавания, а също така трябва да усеща как се отварят сърцата на братята за този, който обича истината.

Там където духът на доверието се показва най-жив, там можем да познаем истинската ложа. И по-нататък, преди да дадем някому пълното си доверие, ние трябва да вземем предпазни мерки. Ние, франкмасоните, знаем също тъй добре, че доверието на един човек може да се използва за лоши цели. Кой може да вижда в сърцата? Дали този или онзи мъж не е почукал на вратата ни като е разчитал на възможността да излезе от едно тежко положение чрез братята и братството? Дали този или онзи брат не живял лекомислено, защото е разчитал на подкрепата на братята? Стараем се да осуетяваме такива сметки. Но тук не е важно напомнянето, което се съдържа в пробите при приемането, а детайлното проучване, с което се допуска приемането само на свободни човеци с добри нрави.

Гарантът, който препоръчва търсеция, ще се почувства наскърбен, ако последният бъде отхвърлен. С оглед на това и похвалното колебание да не съдим много строго другите може да стане причина за особена мекушавост при предварителния изпит. С добри нрави вече не е тоя, за който не може да се каже нищо лошо или противозаконно. С добри нрави е този, който е спечелил в своя кръг високо уважение, с което се удостоява винаги верния, работливия и изпитания човек.

Снизходителност спрямо търсеция може да доведе до снизходителност към нас самите, когато строгостта ни напомня сами да работим прилежно върху грапавия камък. Ако ние правим това, тогава и ония които са дошли при нас изпълнени с чист дух, ще намерят при нас винаги това, което търсят и няма да избягат от занятията смутени от нашите недостатъци. Ложите трябва присърце да събират пълни със значение сведения за кандидата. Оная буйна любов, която допуска вход за всеки търсещ, не е съчетана с мъдрост и следователно не е справедливост.

Ще се спрем на следните въпроси към поръчителя: От кога познавате кандидата? При какъв случай сте се запознали с него? Какви недостатъци в душевните особености изглежда да има? Тия

недостатъци през време на запознанството увеличили ли са се или са намалели? Какво е поведението му като съпруг, баща и гражданин? Какви добри негови дела са ви познати? Какви необмислени работи е направил?

Тези необикновени указания са направени с голямо и високо познание за човешката природа и ние вярваме, че ложите няма да се каят, ако обърнат своето внимание в тази посока. Те ще могат тогава да преследват своите цели с по-голямо право, без да станат предмет за спекулации и ще могат без колебание да изпълняват молбата отправена от нуждаещия се брат към тяхната братска любов.

Онази част от живота в ложата, която почива на непосредственото използване на символите и обредите, възпитава общите духовни черти на характера на братята. След това иде ред на сказки, които дават една целокупна картина за водене на техния живот. Трите главни добродетели са: Истинност, Себеотдаване и Любов, а отговарящите им форми на живота: Работливост, Справедливост и Хубост в начина на живот се разглеждат не само в общи черти, а се разясняват и чрез разни примери от живота. Ложата не е училище, което да следва едно научно изследване, а също не е и дружество за сказки, но тя иска да засили и затвърди чувствената цена на нравствените приготовления с истинско знание. Всички тия сказки трябва да изтъкват като идеал на франкмасона силно и мъжко и храбро стремление. С това се разширява кръгът на живота в ложата и кара братята да се вгледат и в света, към който е насочено това стремление.

***Напред, на истината влезте
задружно в светлата страна,
изпитвайте и дайте нам
самата красна правдина.***

Част Втора

Дейност въвн от ложата

От началото ложите са се посветили на благотворителността и то в такива размери и степени, и с такава доброволност, че благодеянията са се считали за главна цел на ложите.

Делото на франкмасонското благодеяние в повечето случаи е здраво и се извършва не само със значителни средства, но и без всякакви дребнавости. Който помага бързо, помага двойно; който

помага радостно, твори благословия. В смисъла на хуманитарната мисъл, с парични средства трябва да се помага на втора ръка, а за главно се счита душевното повдигане на нещастните. Спрямо голямата публична благотворителност, франкмасонството така нарежда своята дейност, че да не съперничи с държавната такава, а да я подпомага и допълва. Най-важно за масона е познанието, че корените на мизерията не могат да се унищожат с помощта на благотворителността. Тя в този смисъл може, като се продължава безкрайно, да облекчава страданията, но се губи в безкрайността, защото те, страданията, никога не свършват и затова тя не довежда човечеството нито една крачка по-близо до достигането на по-добро състояние.

Накратко, напредъкът зависи от това как да се облагородят отношенията и мисълта на човеците, както и законите в държавата. Хилядите живущи в мизерия човеци от големите градове могат да се спасят не чрез благотворителност, а само чрез справедливост. Доколкото ложите могат да приемат тази задача в по-голям размер, не е лесно да се каже, защото масоните могат да имат влияние върху променянето на законите в държавата не като такива, а само като граждани. Като невидимо общество франкмасонството не може да се постави на равна нога с държавата и църквата, а само обръща внимание на братята върху общите форми на организациите, които са развити в държавни учреждения, с цел да изследва ценността им според идеала за хуманност и да повлияе духа, с който се ръководят. В тази област дейността на ложата винаги е била особено много жива.

Франкмасонството се старее да приспособи благотворителността към човешкото достойнство. Раздаването на милостиня му стои съвсем далеко и най-вече то дава там, където е в състояние да разбира истинските потребности. Затова и учрежденията му са за вдовици, сираци и пр. Най-живо то търси средствата, с които може да се премахне проявлението на мизерията. То е против мързела и страстта за наслади на горните класи, но е против и недостойното лекомислие, с което долните класи изхвърлят от себе си всякаква отговорност и искат без мярка помощ от обществото. Възпитанието на народа, просветата и борбата с пороците съставляват все повече франкмасонски задачи в областта на благотворителността.

Грижете за по-добри колежи, за просветна книжнина и за

народно образование са близко до сърцето на масона. Франкмасонството следи с най-голямо внимание и помага на всички ония науки, които имат за цел да изследват условията за вътрешното развитие на отделния човек и на цели общества. То разбира ония стремления за увеличаване на радостта от работата, което може да стане като се създават духовни условия за подобна радост от работата. То разбира, че подпорите на обществото стоят здраво само тогава, когато всички граждани в своите частни работи носят гордото съзнание, че не искат да живеят за сметка на други, а така живеят както богатия, който трупа средствата си, така и бедния, който моли богатия за милостиня. То разбира, че веселото настроение в живота се поддържа от живото чувство за хубост в природата и че онзи, чиито дух е възприемчив за хубавото, не се поддава тъй лесно на злото, защото хубавото е само възплъщение на Правдата и Доброто.

Франкмасонството има за задача да усилва моралните сили на човека и тази задача трябва да се определи поточно. Не трябва да губим от поглед, че основно правило във франкмасонството е вярата, че най-добре се помага на човечеството, когато се напомня на човека да следва своите убеждения.

Ние бихме се отдалечили от тия основни мисли, ако искаме да предприемем начини за конкретно действие. Не трябва да излизаме от границите на общите закони. Все пак е възможно едно по-ясно изложение, без да се боим да накръпим търпимостта.

Ние казахме, че франкмасонската мисъл дава по-голяма тежест на Справедливостта, отколкото на Милосърдието. Девизът на франкмасонството е Свобода, Равенство, Братство! То ограничава от двете страни възможните държавни учреждения, като на грижите на държавата не се оставя нито твърде много, нито твърде малко. Свободата не трябва да е необузdana, тя трябва да се даде само срещу нравствена отговорност. От това следва, че при всичките си права да се бори свободно, според силите си за сполука, гражданинът трябва да запази границата на Справедливостта. В днешното наше положение се покачват недостатъците и това ни напомня, че трябва да потърсим къде грешат неговите основи пред справедливостта. Никога не може да бъде задоволително онова решение, което би изключило отговорността на човека сам да сътвори своето щастие със собствен труд и сръчност и да остави съдбата на човека да се

определя повече от милосърдието, отколкото от справедливостта. Затуй, равенството, което се иска от нашия девиз, значи равенство в правата на хората, но не и равенство в отношенията на живота. Несъразмерното разпределение на богатствата противоречи на нашето чувство за справедливост, защото то не дава истински образ за различните способности на хората и видно е че почива на туй, че някои хора се раждат с безнадеждно високи стремления, а други с незаслужено благосъстояние.

Милосърдието обръща желанието да се осигури на всички еднаква възможност в успеха на стремленията им, в желание да се даде на всички свободен достъп до насищането и наслаждението. Ние вярваме, че туй желание на милосърдието е не само лудост, но и грешка спрямо всяка справедливост.

Ние вярваме, че ако се отстранят привилегиите, монополите, накратко несправедливостите от обществения живот, то и богатствата ще се разпределят по-равномерно.

Който вижда в безмерното неравенство несправедливост, трябва да се пази да не нарича всяко неравенство несправедливо. Хората са различни, макар и не безмерно различни. Всички, способни и неспособни, умни и лекоумни, прилежни и мързеливи, имат неотменимо право да се наслаждават от плода на своята работа. От туй не следва, че им се полага еднакво възнаграждение за тяхната работа. Където резултатът от работата е различен, напълно правилно е и плодът да бъде различен. Човек, който може да отхвърли неравните плодове на неравната работа, не признава на ближния си това, което сам той няма. Който гледа на ближния си с криво око, щото бил по-богат, той е завистлив, а франкмасонството никога няма да защити завистта.

Братството обръща всички добри и сърдечни чувства, които вдъхват на човека любопитство за съдбата на ближния. То изключва спекулация, която праща мързеливия да живее за сметка на прилежния, лекоумния за сметка на пестеливия и предвидливия, ненаситния за сметка на леко задоволителния. Истинското братство и любов идват от справедливостта, те не могат да виреят в общество проядено от омраза и завист. Към волята да осигурят плодовете на работата си трябва да присъединят и друга воля да не искат нищо повече от плодовете на своята работа.

Също така разбира франкмасонството и девиза: Свобода,

Равенство, Братство. За да се отглежда такъв дух има нужда от училища, които повече възпитават, отколкото да дресират. Те трябва да учат от рано децата на отговорност и радост от работата. Вместо учение наизуст, девиз на школото трябва да бъде: самостоятелна дейност. Вместо еднообразието на всички деца да се предават същите мисли, в същата форма и същия час, трябва школото да се пригоди към децата. Школният правилник вместо да търси сляпа покорност трябва да се проникне от доверие към човешкото достойнство на децата. Франкмасонският идеал е да се обърнат училищата от мрачни тъмници, които събуждат в духа на детето желание за освобождение, в такива места за отглеждане, така че зрелият мъж да си спомня своята младост в блясъка на светла радост и сърчно развитие на своите сили.

Но с туй ние не отговорихме на въпроса: как се намесват ложите, като такива, в тези въпроси на времето. Те не въздигат училища или поне не в значителен размер. Те не публикуват съчинения и сказки предназначени за народа, не притежават органи, чрез които да могат да изпълнят подобна дейност. Може в дружества, като дружеството на немските франкмасони и дружеството „Съвет и Дело“, да се види пътят, по който ще тръгнат занаятчиите да се сдобият с такива органи. На франкмасонството, поради неговия световен дух, се пада голямата чест да даде средствата на човечеството, за да се уредят справедливо основите на всеки народ. Световният характер на материализма прави всичката по-голяма реформа на отделен народ невъзможна, но ако се постигне по-напред световно съгласие, такива реформи биха проходили.

Хубава и възвишена би била задачата да се помогне по тоя начин на страдащото човечество. И не се знае туй дело ще бъде ли мъчно, ако се намери повечко кураж и мъдрост при вършене на делата. Макар че за още известно време франкмасонството ще трябва да се отказва от такива задачи, съществуват много други открити пътища, по които може да се намеси силно в развитието на времето. Всички тия пътища имат началото си във възпитателната работа, която се върши в ложите. Ние вярваме, че причината, поради която викът против недостатъчността на тая работа е станал толкова силен, трябва да се търси в подценяването на значението на тая работа. Това значение би се разбрало по-лесно и може би щеше да е по-голямо, ако ложите вземаха материята за тая

възпитателска дейност направо от обществените състояния. Ние не можем да се лишим от това, да формираме убежденията на братята чрез образование в условията на вътрешния живот, но този способ може да се допълни и подкрепи чрез напомняне да се приспособят тези убеждения върху определени въпроси. При обяснения на мъчни въпроси ложата може да служи на членовете си като пътеводител. При това франкмасонската мисъл служи за преценка на действащите човеци.

Значението, което се дава на личността на писателя и др. по въпроси касаещи се до духовното възпитание и просвета на народа, франкмасонството е разбрало твърде отрано. Някога то е било упрекувано, че с дух на клика е поставяло на най-добрите места и влиятелни постове свои братя. Не трябва да отричаме, че с духът на единение, който владее вътре в ложите, може да се злоупотреби, но не в такъв размер, в който го правят други дружества.

Съвсем друго нещо е когато ложите считат за свое право и свой дълг да използват познанията, които застъпват, да ги направят господстващи. Тук вече не е въпрос за благодеяние към братя, а за убеждения вътре в обществото.

Твърде често мъжете, които търсят истината и я изказват публично без да се съобразяват с владеещите в държавата и църквата настроения, предизвикват разстройство и от официална страна им се поставят всевъзможни препятствия по пътя.

***Служиш на истината вярно май,
На мнозина туй не ще е по угода,
Неприлично е, ще кажат
То се знай Истината,
между лъжци не е на почит.***

В твърде подобни случаи франкмасонството се е застъпвало спасително със своето влияние. Ако не сполучи да даде на такъв издирвач на истината прилично място, то масоните поне са му осигурявали парична поддръжка и са осуетявали опитите на сектантския дух да удуши свободния глас на това, което е най-свещено – Правдата.

И така, който иска нека нарича това дух на клика, но първо да докаже, че масоните са предпочели недостойни и неспособни мъже пред по-достоини и по-способни. Искане ни се да бихме желали франкмасонството да подкрепя в по-голяма степен, отколкото

досега, носителите на чистата мисъл в областта на здравата просвета, на школото и на законодателството. Омразата, която такива мъже срещат от господстващия дух е голяма и немилостива.

Аз мога да бъда съвсем честен и да оставя на противниците пълно и свободно да преследват с честни средства техните цели. Съвсем друго е да оставиш да ти заприщват пътя и даже сам да помагаш, да улесниш победата на противниците. Така ще стане, ако ложите влязат в арената на верските борби. Особено пък, ако ложите имат в средата си честни и верни мъже от всички верски бои, то вече от това следва да се търси въздържание от верски и политически борби. Защото преследването на целите необходимо изисква разни пътища, колкото и да е еднакъв духът. Ако искаме да действваме трябва да гласуваме, а при това се застрашава правото и свободата на малцинствата.

Също така от много страни се възразява, че особено в настояще време при спазване на заповедта да не се действа навън, изпълнението на франкмасонската мисия съвсем се изключва. Народът трябва да е в ложата и ложата в народа! Много е разпространено чувството, че ложите се държат далече от теченията на времето, вместо да водят духовете в тяхната среда с истинска мъдрост. Също не е съгласно франкмасонския идеал да стоим и гледаме бездейно отстрани. Ложите трябва да изпълняват достойна за човека работа. Но в политиката и вярата за тях няма роля, защото такава дейност ще предизвика казаните по-горе лоши последствия.

Човешката мисъл, която учи, че за делото на човечеството е най-добре, когато оставим всекиго свободен честно да поеме, който път иска, няма никога да се съгласи да действа на основата на гласуване.

Наистина мъчнотиите на живота в настояще време произлизат от разлагането на предишните силни връзки. Дали тия мъчнотиии са по-големи от ония, против които са се борили по-предишните времена, не е ясно; те са други, но дали са по-големи? Наистина ли е по-мъчно да се поддържа духовното стремление, когато вълните текат разбъркано и една през друга и всеки опитва живота си на своя глава или когато твърди обичаи и тежки навици са притеснявали човеците и са им забранявали опитването на нови пътища? Наистина не по-малък кураж се е изисквал да се възпротивят в името на човечината срещу старовремски учения,

отколкото във времена на произвол да защитават реда и авторитета. Навсякъде и във всички времена трябва да се поддържа в народното съзнание вярата в Справедливостта. Ако днес това ни се струва мъчно, то трябва да признаем, че при старите състояния тази вяра в народа съвсем е липсвала.

Така ние не намираме никакво основание и съмнения, за да се съгласим за по-силно организирана дейност на ложите в публичните дела. От туй никак не следва, че трябва да се държим далеч от борещите се мнения. Всяка дейност, която прави по-добро разбиране на живота, мястото и е в ложата.

Затова аз съм съгласен с ония братя, които тълкуват намерението ни да не внасяме в ложата политика и вяра, че не трябва да се гласува, но че може да се говори за тях само че това трябва да става винаги от гледището на човечността.

Какво могат всъщност да знаят за човеците, чиито политически и верски възгледи са им непознати? Всичко, което осветява политическите и верските спорни въпроси може само да бъде полезно за службата на човечеството. Съгласно с този дух, трябва да сме готови да разберем мисленето у другите, а съгласно духа на братството, не трябва да се съмняваме в честността на техния начин на мислене. Днес, когато човеците са слепи от политически и верски разпри, ще бъде още по-голяма задача за ложата да затвърди у тях спокойствието и ясният поглед при разглеждането на тия въпроси. По възможност трябва да се представят меродавни факти, да се обяснява гледището, което образува връзка между големите принципи на човечността и тая или оная политическа позиция всичко това действа полезно и поучително. Чрез това франкмасонството не взема позиция за или против либерализма, георгизма и прочие, а обръща вниманието на всички тия партии да се движат по линията на духовното стремление на човечеството. Опитайте всички пътища, казва то към човеците, но стъпвайте по тях с честност и истинност.

Противоположностите в партиите стават все по-остри и по-явни и правят такива опити за честно споразумение все по-необходими. Вижда се, че всичко което дели партиите от ден на ден става все по-силно, а туй което ги съединява все по-слабо и летливо. Съзнателно или не, партиите обясняват спорните въпроси все по-едностранчиво и границите между Истината и Неистината стават все помалко разпознаваеми. Свободното убеждение на

човеците бива толкова ограничено от партийните сметки, че колкото човек става по-верен партиен другар, толкова повече губи личната си сигурност. Омразата и завистта биват давани за благородно чувство на справедливост и неподкупна честност, най-големите и възвишени слова се прикачват от сутрин до вечер върху такива дребни и съмнителни неща, че те рискуват да изгубят своята действителна сила и във важните работи. Честолюбието, което запазваме тъй грижливо във всекидневния живот, се приучва да понася разприте и псувните. Слепите страсти преследват своите цели без избор със всички средства и образът на един народ, който държи в гордо съзнание своята свобода, обмисля своята съдба и положение и след кахърно всестранно изпитване избира своя път, изглежда все повече като сън.

(на това място има нарисуван малък символ, изобразяващ пергел и винкел)

(в полето отстрани пише: „Тежкото положение на българския народ под робството“)

Принуден да живее няколко века в духовно робство, нашият народ през тези черни векове не само не можеше да върви напред по пътя на просвещението, но той трябваше да загуби и това драгоценно наследство, което му бяха събрали по този път неговите предци. Тази загуба не стигаше през тези тежки векове. Българският народ, когато в нашия век започна да се вдига пред очите му гъстата мъгла на дълбокото невежество, се видя като отрязан от света, като черна сирота между другите народи, без минало, без история, без предци.

(на това място има нарисуван същият символ, изобразяващ пергел и винкел)

Накратко, да се борим с тоя дух на духовна обърканост, на лъжа и липса на свобода, е напълно съгласно със задачите на франкмасонството. Трябва да се помисли как може то от своето положение да служи на правдата с правда. Не е мъчно да кажем на противниците си „правдата“ и да ги обвиним в лъжа. Но туй се оказва съвсем безполезно, никой няма да ни повярва.

Ако ние смърим своите другари при всяко напущане на идеала и им проповядваме винаги истината, че не може да се служи с лоши средства на добрата кауза, тогава можем да разчитаме на успех. Да предизвикват и насърчават такава начинание, да покровителстват храбрия и да го насърчават с върно почитание и действителна поддръжка, ето това носи духа на франкмасонството.

Който цени значението на политическата дейност, а не старанието да се застъпваме с труд и постоянна бдителност за свободата, честността и истинността, той е много късоглед и не разбира този дух.

Мястото на надзирател, което определихме за франкмасонството в ежедневните въпроси, му се пада така също и в международните връзки. Мисълта за световен мир излиза от душата на франкмасоните. Борбата против националните предразсъдъци не ни освобождава от задължението да осигурим свободното развитие на националните особености. Малките народи могат да виждат във франкмасонството своя защитник, а поголемите народи, особено тия, които преследват с колониалната си политика цели, които обгръщат целия свят, могат да научат от франкмасонството от къде черпят правото си да се месят в делата и съдбините на други народи и тикат развитието им по чужди пътища.

Франкмасоните ще бъдат винаги най-верни и най-патриотични синове на своето отечество, но поради своите международни връзки те са най-подходящи да разясняват недоразуменията между народите и да ги отстраняват по един мирен начин. Но най-важната без съмнение задача, която се пада на ложите в тяхната дейност навън, ние търсим в най-хуманния отпечатък, който спечелват нейните идеали чрез поведението на братята вън от ложата. Тяжно честолюбие е да може винаги да се каже: еди кой си човек е наистина масон, а еди кой си със сигурност не е. Всеки трябва да се труди да стане масон, ложата може само да му помага. Това става вътре в братството. Но всички добродетели и идеали, които там му се предлагат, той трябва да потвърди вън от ложата. Тъй се рисува съвсем ясно картината на франкмасонската мисъл, която оплита всички ония връзки, които съставляват истинския живот на човечеството, на милионите отделни същества.

Като свое най-близко поприще, франкмасонът признава семейният живот, като верен съпруг и верен на дълга баща. Тук се връзват най-здроо връзките, които завързват отделния човек към човечеството. Хлабавостта на семейните връзки, която днес е по-голяма отколкото в старо време, почива на липсата на мисъл, че туй най-прелестно цвете трябва да се гледа и да се пази. Който търси щастието само в насладите и мисли, че то ще му дойде от себе си без самообладание, без грижи и постоянно вербуване, той ще види колко скоро ще го изгуби. Франкмасонът усеща задължението всеки

път отново да се бори и да спечелва щастието и усеща това не като мъка, а като признак на неизчерпаемо съдържание, което се намира в един човешки живот и което излиза наяве само чрез постоянно търсене. Времената не са намалили ценността на семейния живот, а са го направили по-свободен, но същевременно и по-лесно раним. В никоя друга задача масонът не е дал по-добра проба, отколкото в чистотата на своя семеен живот.

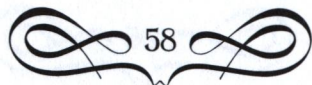
При приемането, ложата напомня на своя брат да поднови свещеното обещание, което е дал на своята жена. Тъй ложата признава човешката висота на нашето отношение с жените.

Явленията в обществото обръщат с особено наблягане вниманието на франкмасона върху нравствената основа на семейния живот. Сегашното общество застрашава семейния живот, прави възможно ранна и незряла женитба, бързо взема хубостта и преснотата на жената и не дава възможност на родителите да дадат грижливо възпитание на децата. Вместо спокойно място за привличане на членовете на семейството, къщата се обръща на нечисто и неприятно място за спане. Господстващата несъвместимост на модерния със семейния живот е от най-тежките обвинения против днешното общество в очите на масонството.

Семейният живот на горните също е заплашен, макар и по друг начин. Голямото разширение на сделките, бързата работа на печелещия, поставят такива изисквания към умствената дейност и времето на бащата, че сладките и тихи радости на семейния живот му стават недостъпни, децата го уморяват бърже и той оставя тяхното възпитание на жена си или на чужди. Напрегнатата дейност му става привичка, а къщата му става шумно място за големи празници с гости или изложение за неговото богатство и пари.

Изучаването на Изкуството на Живота е най-напред работа на отделния човек, а после и на съсловие, на черквата, на народа. Всички те зидат храма на човечеството. Но и да са напреднали малко в това изкуство, още много им липсва за да могат сами без водач и съдия да се водят напред. В този смисъл, да бъде водач и съдия е предназначено франкмасонството.

***Носи в народа истината смело,
Не крий я плахо в тесни ти стени,
И дързост, мощ липсва ли за туй дело
Захвърляй чука, престилка настрани.***

Допълнение

Всемирното франкмасонство и началата му

Франкмасонството е всемирен съюз почиващ на солидарността. При каквито и да са обстоятелства масоните си дължат взаимно помощ, покровителство и услужване с риск на живота си. Франкмасонът трябва и винаги да си спомня, че всеки човек, макар и немасон, е негов брат.

Франкмасонството има за цел духовното усъвършенстване на човечеството, а за средство безспирното подобряване на неговото веществено и умствено състояние.

Франкмасонството има за девиз: Свобода, Равенство, Братство. И в туй отношение то е школо, учебен храм на тия три основни начала на всяко човешко сдружение, което милее за правдата и напредъка. То зове към дейност всеки справедлив ум и всяка искрена воля, които чувстват нуждата да се сдружат за да работят за духовното усъвършенстване на човечеството.

В следствие на туй, франкмасонството не прави разлика между своите последователи по отношение на раса, народност, вероизповедание, език, благосъстояние и обществено положение. То иска от тях само да бъдат искрени в търсене на правдата и дълбоко предани към благо то на подобните си.

Масонските храмове са отворени за преминаване на един висш живот, към който непосветеното общество трябва да се приготвява постепенно. Франкмасонството изготвя по тоя начин всеки напредък и услужва успеха на всяко свободолюбиво развитие. Затова то се явява като школо, където се създават избраници, мъдrecи и мислители, способни да просветят своите братя.

Франкмасоните при това се стремят да упътят всеки да разбира своите действителни интереси. Те учат човеците да се обичат и да се сдружават, да живеят в пълно съгласие.

Франкмасонството предписва на всички свои братя да мислят добре, да говорят искрено, да се стремят към дирене на истината, да научат в храмовете прилагането на началата на Свободата, Равенството и Братството, за да ги изпълняват и в обикновения живот; да помагат за напредничато развитие на човечеството чрез историческо изучаване на всички духовни и обществени задачи, чрез масонската мисъл, чрез книги и вестници.

По тоя начин франкмасонството проповядва началата на един всемирнен морал, приемлив за всички народности и при всички условия.

То не спира никой при търсенето на истината и за да запази за всички тая пълна свобода на мисълта за всички направления на духа, то се въздържа да определя догми или да изисква от своите съмишленици определено вярване.

Франкмасонството не трябва да се смята привърженик на някаква школа, то стои над всички спорове, за да може да даде на другарите на правдата почва за разбиране и за братско единение.

Масонството освен това налага на всички свои братя като граждани и масони да се подчиняват на законите на държавата и да бъдат готови на всички жертви, които последната би им поискала.

Всеки франкмасон е човек напълно свободен зависещ само от съвестта си.

Като се стремят във всичко към съгласие, франкмасоните избягват помежду си онова, което разделя духовете и вършат само онова, което свързва сърцата.

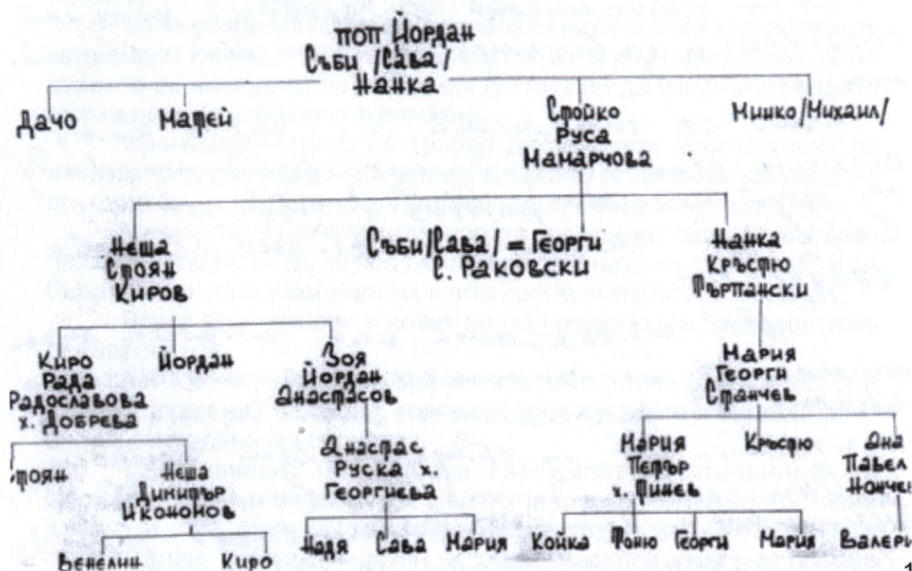
Те проявяват най-широка търпимост по отношение на мненията, както в религията, тъй и по политическите и обществени въпроси. Те смятат трудолюбието задължително и като повелителен човечески закон и така си забраняват своеволно бездействие.

Край.

Май 1866, Одеса, Г. С. Раковски

(печат на Български революционен комитет Букурещ, 1875)

СКИЦА НА РОДОСЛОВНОТО ДЪРВО РОД РАКОВСКИ

1.

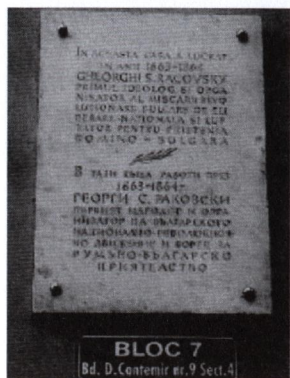

2.

3.

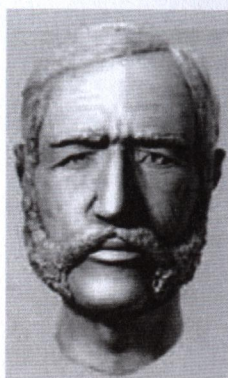
1. Родословно дърво на Георги С. Раковски.
2. Георги С. Раковски в Атина (1863).
3. Котел, мястото, където се е намирала родната къща на Георги С. Раковски.

4.

5.

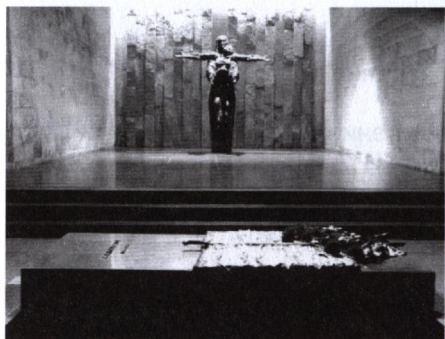
6.

7.

8.

9.

4. Букурещ, бул. „Димитрий Кантемир“ 9, сектор 4. Паметна плоча на мястото на къщата, в която Раковски е живял две години.

5. Белград, парк „Ташмайдан“. Барелеф-паметник на Левски и Раковски върху морена, докарана от Витоша. Автор - проф. Георги Чапкънов.

6. Реконструкция по черепа на Раковски, проф. Йордан Йорданов.

7. София, ВА „Георги С. Раковски“.

8. Паметник на патрона на Академията. Автор - Лиляна Маринова в съавторство с Кирил Сивилов (1967).

8. Котел, 24 октомври 1942 г. Тържествено посрещане на ковчезето с костите на Раковски. Ковчезето е положено в специален саркофаг, изработен от ученици от котленското столарско училище за ръководител учителя-резбар Гойко В. Гойков, и поставен в църквата „Св. св. Петър и Павел“.

9. Котел, гробът на Раковски в Пантеона, открит на 10 октомври 1981 г. по идеен проект на арх. Димитър Кръстев. Автор на бронзовата скулптура срещу мраморния саркофаг на Раковски „Възкресение“ - Димитър Бойков.

Димитър Кабаков
Тодор Мадолев

Ти, кой си?

Българска, първо издание

Художествено оформление,
компютърна обработка ИК ИТА ЕСТ
април 2015 г.
itaest.plovdiv@gmail.com

ISBN 978-954-9601-15-2

9 789549 601152

ТЕАТРАЛНА ПРИКАЗКА
ПО НОВООТКРИТ ИСТОРИЧЕСКИ ДОКУМЕНТ,
ПОДПИСАН ОТ

ГЕОРГИ СТОЙКОВ РАКОВСКИ

АВТОРЪТ ГО ОПРЕДЕЛЯ КАТО „ГРАДЕЖ“ НА ТЕМА:

„РАЗСЪЖДЕНИЯ ВЪРХУ ФРАНКМАСОНСКАТА
СЪЩНОСТ ЗА ЧОВЕЩИНА“

